

**VIII. FOGYASZTÓVÉDELMI AKTUALITÁSOK –
FÓKUSZBAN A HIBÁS TELJESÍTÉS ORVOSLÁSA**

**VIII. CONSUMER PROTECTION UPDATES –
REMEDIES FOR DEFECTIVE PERFORMANCE**

Book of Abstracts

Szerkesztette:

Hámori Antal – Szilágyi Gábor – Veres Zoltán

BGE

BUDAPESTI
GAZDASÁGTUDOMÁNYI
EGYETEM

**VIII. FOGYASZTÓVÉDELMI AKTUALITÁSOK –
FÓKUSZBAN A HIBÁS TELJESÍTÉS ORVOSLÁSA**

**VIII. CONSUMER PROTECTION UPDATES –
REMEDIES FOR DEFECTIVE PERFORMANCE**

Book of Abstracts

Szerkesztette:

Hámori Antal – Szilágyi Gábor – Veres Zoltán

**VIII. FOGYASZTÓVÉDELMI AKTUALITÁSOK –
FÓKUSZBAN A HIBÁS TELJESÍTÉS ORVOSLÁSA**

**VIII. CONSUMER PROTECTION UPDATES –
REMEDIES FOR DEFECTIVE PERFORMANCE**

Book of Abstracts

Szerkesztette:

Hámori Antal – Szilágyi Gábor – Veres Zoltán

BGE

BUDAPESTI
GAZDASÁGTUDOMÁNYI
EGYETEM

Budapest, 2026

Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem
Budapest University of Economics and Business

VIII. Fogyasztóvédelmi aktualitások – fókuszban a hibás teljesítés orvoslása
Absztraktkötet

VIII. Consumer Protection Updates – Remedies for Defective Performance
Book of Abstracts

Szerkesztők:

dr. jur. Hámori Antal PhD, egyetemi docens (BGE NGK TTT)
dr. jur. Szilágyi Gábor LL.M., MBA, tanársegéd (BGE NGK TTT)
dr. jur. Veres Zoltán PhD, megbízott oktató (PPKE JÁK PJT)

Szakmai lektor:

Prof. dr. habil., dr. jur. Gellén Klára PhD,
intézetvezető, egyetemi tanár (SZTE ÁJTK ÜJI)

Angol nyelvi lektor:

dr. univ. Benke Eszter Éva PhD, főiskolai tanár (BGE MÜKK FMT)

Magyar nyelvi lektor:

Pásztorné Dévény Ágnes PhD, ny. egyetemi docens (BGE)

Kiadó: Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem
Budapest University of Economics and Business
Székhely: 1055 Budapest, Markó u. 29-31.

Kiadásért felel: Prof. dr. habil. Andor György PhD, rektor, egyetemi tanár
Felelős szerkesztő: dr. jur. Hámori Antal PhD, kutatócsoportvezető, egyetemi docens

Minden jog fenntartva, beleértve a bárminemű eljárással való sokszorosítás jogát is.

© Copyright: szerzők, szerkesztők, kiadó, 2026

ISBN 978-615-6886-31-6 (print)
ISBN 978-615-6886-32-3 (online)

Budapest, 2026

FOGYASZTÓVÉDELMI KUTATÓCSOPORT

MEGHÍVÓ

VIII. Fogyasztóvédelmi aktualitások – fókuszban a hibás teljesítés orvoslása című konferencia

A nyilvános **konferencia** időpontja és helyszíne: **2026. május 27.** (szerda) 14:30–20:00, BGE NGK, 1054 Budapest, Alkotmány u. 9-11. fszt. 30. dékáni tanácsterem.

A Fogyasztóvédelmi Kutatócsoport tudományos ülése: 13:00–14:00, uo.

Üléselnök: dr. jur. Hámori Antal PhD, kutatócsoportvezető, egyetemi docens (BGE)

A konferencia programja:

14:00–14:30 Regisztráció

14:30–14:35 dr. habil. **Szegedi Krisztina** PhD, tudományos rektorhelyettes, egyetemi docens (BGE): *Nyitóbeszéd*

14:35–14:40 **Kiss Kornélia** PhD, dékán, egyetemi docens (BGE NGK): *Köszöntőbeszéd*

14:40–14:50 Prof. em. dr. jur. **Hamza Gábor** CSc, DSc, az MTA rendes tagja, egyetemi tanár (ELTE ÁJK Római Jogi és Összehasonlító Jogtörténeti Tanszék): *Üléselnöki beszéd*

14:50–15:10 Prof. dr. habil., dr. jur. **Sándor István** PhD, DSc, tanszékvezető, egyetemi tanár (ELTE ÁJK Római Jogi és Összehasonlító Jogtörténeti Tanszék): *A hibás teljesítés fordulópontjai a jogtörténetben*

15:10–15:30 Prof. em. dr. habil., dr. jur. **Szalma József** PhD, DSc, egyetemi tanár (KRE ÁJK Magánjogi Tudományok Intézete Polgári Jogi Tanszék): *Hibás teljesítés és kellékszavatosság az európai és a magyar magánjogban*

15:30–15:50 Prof. dr. habil., dr. jur. **Simonné Gombos Katalin** PhD, tanszékvezető, egyetemi tanár (NKE ÁNTK Európai Köz- és Magánjogi Tanszék): *A hibás teljesítés bírói gyakorlata, különös tekintettel a jótállással kapcsolatos kérdések megítélésére*

15:50–16:10 Prof. dr. habil., dr. jur. **Lévayné Dr. Fazekas Judit** CSc, prodeán, egyetemi tanár (SZE DF ÁJK Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék): *Az érem két oldala – avagy a termékfelelősség és a termékszavatosság elhatárolási kérdései*

16:10–16:25 Hozzászólások, kérdések, válaszok

16:25–16:40 Szünet

* * *

16:40–17:00 dr. jur. **Czirfusz György** PhD, mb. oktató (ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék): *A hibás teljesítés magyar, szlovák és cseh magánjogi szabályozásának fogyasztóvédelmi aspektusai*

17:00–17:20 dr. jur. **Balogh Virág** egyetemi tanársegéd (ELTE ÁJK Közigazgatási Jogi Tanszék): *A hibás teljesítés egyes kérdései a digitális ökoszisztémában*

17:20–17:40 dr. habil., dr. jur. **Hajnal Zsolt** PhD, egyetemi docens (DE ÁJK Európa-jogi és Nemzetközi Jogi Tanszék): *A békéltető testület hibás teljesítéssel kapcsolatos gyakorlata*

17:40–18:00 dr. jur. **Veres Zoltán** PhD, mb. oktató (PPKE JÁK Pénzügyi Jogi Tanszék): *A hibás teljesítés egyes pénzügyi fogyasztóvédelmi aspektusai – különös tekintettel a devizahitelezésre*

18:00–18:15 Hozzászólások, kérdések, válaszok

18:15–18:30 Szünet

* * *

18:30–18:50 Prof. dr. habil., dr. jur. **Frivaldszky János** PhD, tanszékvezető, egyetemi tanár (PPKE JÁK Jogbölcseleti Tanszék): *Neurotechnológia a terápiás célon túl: a wellness agy-számítógép interfész neurojogi veszélyeiről*

18:50–19:10 dr. habil. **Farkas Jácint** PhD, tudományos főmunkatárs (BGE NGK Fenntarthatóság Tanszék): *A fogyasztó és a vállalkozás közös, etikai felelőssége az MI-k „korában”*

19:10–19:30 dr. habil., dr. jur. **Bencsik András** PhD, egyetemi docens (ELTE ÁJK Közigazgatási Jogi Tanszék): *A fogyasztóvédelmi igazgatás legújabb alakváltozásairól*

19:30–19:40 dr. jur. **Hámori Antal** PhD, kutatócsoportvezető, egyetemi docens (BGE NGK Társadalomtudományi Tanszék): *A hibás teljesítés és a közigazgatási jog a gyakorlatban*

19:40–19:55 Hozzászólások, kérdések, válaszok

19:55–20:00 dr. jur. **Hámori Antal** PhD, kutatócsoportvezető, egyetemi docens (BGE): *Záró gondolatok*

Tartalomjegyzék

Gellén Klára

Ajánlás	11
---------------	----

Hámori Antal

Előszó	12
--------------	----

Preface	13
---------------	----

Sándor István

A hibás teljesítés fordulópontjai a jogtörténetben	14
--	----

Turning Points in the Historical Development of Defective Performance	16
---	----

Szalma József

Hibás teljesítés és kellékszavatosság az európai és a magyar magánjogban	18
--	----

Defective Performance and Implied Warranty in European and Hungarian Private Law	21
--	----

Gombos Katalin

A hibás teljesítés bírói gyakorlata, különös tekintettel a jótállással kapcsolatos kérdések megítélésére	24
--	----

Judicial Practice of Defective Performance, with Particular Regard to the Assessment of Questions Relating to Guarantees	27
--	----

Fazekas Judit

Az érem két oldala – avagy a termékfelelősség és a termékszavatosság elhatárolási kérdései	30
--	----

Two Sides of the Coin – Distinguishing Between Product Liability and Product Guarantee	33
--	----

Czirfusz György

A hibás teljesítés magyar, szlovák és cseh magánjogi szabályozásának fogyasztóvédelmi aspektusai	36
--	----

Consumer Protection Aspects of the Regulation of Defective Performance in Hungarian, Slovak, and Czech Private Law	38
--	----

Balogh Virág

A hibás teljesítés egyes kérdései a digitális ökoszisztémában	40
Selected Issues of Lack of Conformity in the Digital Ecosystem	42

Hajnal Zsolt

A békéltető testület hibás teljesítéssel kapcsolatos gyakorlata	44
The Consumer Arbitration Board's Practice in Relation to Non-conform Performance of the Contract	46

Veres Zoltán

A hibás teljesítés egyes pénzügyi fogyasztóvédelmi aspektusai – különös tekintettel a devizahitelezésre	48
Financial Consumer Protection Aspects of Defective Performance – With Particular Regard to Foreign Currency Lending	51

Frivaldszky János

Neurotechnológia a terápiás célon túl: a wellness agy-számítógép interfész neurojogi veszélyeiről	54
Neurotechnology Beyond Therapeutic Goals: The Neurolegal Risks of Brain-Computer Interfaces in Wellness	57

Farkas Jácint

A fogyasztó és a vállalkozás közös, etikai felelőssége az MI-k „korában”	60
The Shared Ethical Responsibility of Consumers and Businesses in the “Age” of Artificial Intelligence	62

Bencsik András

A fogyasztóvédelmi igazgatás legújabb alakváltozásairól	64
The Latest Transformations in Consumer Protection Administrative System	66

Hámori Antal

A hibás teljesítés és a közigazgatási jog a gyakorlatban	68
Lack of Conformity and Administrative Law in Practice	73

Ajánlás

Mindenekelőtt fontos kiemelni, hogy a Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem Fogyasztóvédelmi Kutatócsoportja következetesen és magas színvonalon törekszik a fogyasztóvédelem aktuális jogi kérdéseinek bemutatására, valamint azok szakmai diskurzus keretében történő megvitatására. A jelen kötet is hűen tükrözi ezt az elkötelezettséget: széles tematikai spektrum mentén tárja fel a fogyasztóvédelmi jog legfontosabb kihívásait, különös tekintettel a modern piaci és kereskedelmi viszonyok között felmerülő kérdésekre.

Az absztraktkötet középpontjában a szerződési jog egyik legösszetettebb és mindenkor aktuális problémaköre, a hibás teljesítés áll. A téma időtállóságát erősíti, hogy a szerződések alkalmazkodási kérdései, a technológiai fejlődés, valamint a szerződéses viszonyok és tartalmak átalakulása folyamatosan új megközelítéseket igényelnek.

A kötet tanulmányai kiemelt figyelmet fordítanak a szerződésjog alapvető kérdéseire, különös tekintettel arra, hogy a jelentősen átalakult – közjogi elemekkel átszőtt – magánjog és kötelmi jog számos klasszikus jogintézmény újragondolását teszi szükségessé. A jótállás, a termékszavatosság, a termékfelelősség és a kellékszavatosság kérdéskörei az új típusú termékek és a modern hibás teljesítési helyzetek kapcsán is megőrzik relevanciájukat.

A kötet ugyanakkor túl is lép a klasszikus szerződésjogi kereteken, és érzékenyen reagál a technológiai fejlődés által generált új kihívásokra. Külön figyelmet kap a digitális környezet, valamint a neuromarketing eszközeinek alkalmazása és azok jogi megítélése. Az ágazati fogyasztóvédelem területén a pénzügyi szektor vizsgálata – különösen a devizahitelezés összefüggésében – szintén jelentős hangsúlyt kap.

Kiemelendő továbbá, hogy a kötet foglalkozik a mesterséges intelligencia fogyasztókra gyakorolt hatásának jogi aspektusaival is, amely napjaink egyik legaktuálisabb kérdéskörét jelenti. A tanulmányok között helyet kap egy értékes összehasonlító elemzés is, amely a hibás teljesítés szabályozását magyar, szlovák és cseh jogi környezetben vizsgálja.

Összességében a szerzők munkája alapos, mélyreható dogmatikai kutatásokon alapul, és olyan érzékeny, releváns kérdéseket azonosít, amelyek a jogtudomány és a joggyakorlat számára egyaránt kiemelt jelentőséggel bírnak. A kötet érdemi hozzájárulást nyújt a szakmai párbeszédhez, és inspiráló alapot teremt a további kutatások számára.

Ezúton is gratulálok a kötet elkészítésében részt vevő valamennyi kollégának. A bemutatott gondolatok nemcsak értékes tudományos eredményeket közvetítenek, hanem egyúttal ösztönzően hatnak a további szakmai diskurzusok elmélyítésére is.

Szeged, 2026. április 30.

Prof. Dr. Gellén Klára

Előszó

Tisztelettel és szeretettel köszöntjük az Olvasót!

A Budapesti Gazdaságtudományi Egyetemen 2022. szeptember 19-én létrejött Fogyasztóvédelmi Kutatócsoport 2026. május 27-én rendezi meg *VIII. Fogyasztóvédelmi aktualitások* című konferenciáját. A jelen kötet az előadások magyar és angol nyelvű összefoglalóit tartalmazza.

Az eddigi konferenciákról jogtudományi folyóiratokban tudósítottunk (*Iustum Aequum Salutare* 2023/1, 203–206; *Jogelméleti Szemle* 2023/2, 121–124; *Jog – Állam – Politika* 2024/1, 211–214; *De iurisprudencia et iure publico* 2025/1–2, 103–106; *Jura* 2025/2, 153–158; *Iustum Aequum Salutare* 2025/3, 197–201), illetve a devizaalapú fogyasztói szerződésekkel kapcsolatos jogi problémákat is tárgyaló, 2026. január 28-i, VII. Fogyasztóvédelmi aktualitások – új kihívások a fogyasztóvédelemben című konferencia előadásainak összefoglalói is megjelentek (<https://publikaciotar.uni-bge.hu/id/eprint/2591/>), és 2025-ben napvilágot látott a VI. Fogyasztóvédelmi aktualitások – a digitalizáció, a mesterséges intelligencia fogyasztóvédelmi kihívásai című konferencián bemutatott, Vékás Lajos professzor úr lektori bevezetésével, print és online formátumban elérhető *Fogyasztóvédelem – fogyasztóvédelmi jog* című könyvünk (<https://publikaciotar.uni-bge.hu/id/eprint/2485/>), amelyről recenzióban is olvashatunk (*Iustum Aequum Salutare* 2025/4, 195–197).

Konferenciáinkon az elméleti és a gyakorlati szakemberek számára is jól kamatoztatható, hasznos aktuális ismeretekkel és gyümölcsöző szakmai diskurzussal szeretnénk hozzájárulni egy igazságosabb, békésebb fogyasztóvédelmi világhoz. Különösen fontosnak tartjuk e rendkívül komplex, gyakran változó terület megfelelő művelését, lévén mindenki fogyasztó, és az egyre nagyobb mértékben duzzadó joganyagban sokszor nem könnyű eligazodni, nehéz világosan látni. Hangsúlyozandónak tartjuk, hogy e matéria kellő ismerete a vállalkozások számára is – alapvetően nem a szankciók alkalmazásának megelőzése érdekében – nélkülözhetetlenül fontos. Továbbá az életkoruknál, egészségi állapotuknál fogva is kiszolgáltatott fogyasztók esetében az oltalom, a támogatás fokozottabb mértékben indokolt.

A fogyasztóvédelmi ismeretek magas szintű oktatása, tanulása, alkalmazása – akár a jogalkotás számára is hasznosítható módon – nagymértékben segítheti azt, hogy valóban boldog, kiegyensúlyozott életünk legyen. Jelen kiadványunkkal és konferenciánkkal, a hibás teljesítés orvoslásának fókuszba állításával, közös tárgyalásával is ezt szeretnénk szolgálni.

Hálásan köszönjük Előadóinknak, Szerzőinknek, Lektorainknak értékes, önzetlen szolgálatukat. Külön köszönjük Hamza Gábor professzor úrnak, hogy vállalta az elnöki tisztség betöltését, gondolatainak e minőségben való megosztását.

Budapest, 2026. május 4.

Hámori Antal

Preface

We respectfully and warmly welcome the reader.

The Consumer Protection Research Group, established at the Budapest University of Economics and Business on 19 September 2022, will hold its 8th conference entitled “*Consumer Protection Updates*” on 27 May 2026. This volume contains the Hungarian and English conference abstracts.

Reports on our previous conferences have been published in legal journals (*Iustum Aequum Salutare* 2023/1, 203–206; *Jogelméleti Szemle* 2023/2, 121–124; *Jog – Állam – Politika* 2024/1, 211–214; *De iurisprudencia et iure publico* 2025/1–2, 103–106; *Jura* 2025/2, 153–158; *Iustum Aequum Salutare* 2025/3, 197–201). In addition, abstracts of the presentations delivered at the conference held on 28 January 2026, entitled “*7th Consumer Protection Updates – New Challenges in Consumer Protection*”, which also addressed legal issues relating to foreign currency denominated consumer contracts, have been published. In 2025, our book entitled *Consumer Protection – Consumer Protection Law*, with a scholarly foreword by Professor Lajos Vékás and papers presented at the conference “*6th Current Issues in Consumer Protection – The Challenges of Digitalisation and Artificial Intelligence in Consumer Protection*”, was published in print and online formats. A review of this volume has also appeared (*Iustum Aequum Salutare* 2025/4, 195–197).

Through our conferences, we aim to contribute to a fairer and more peaceful consumer protection environment by providing up-to-date, practically relevant knowledge and fostering fruitful professional discourse for both academics and practitioners. We consider it particularly important to further develop this highly complex and frequently evolving field, as everyone is a consumer, and it is often difficult to navigate and clearly understand the ever-expanding body of legal regulation. It should also be emphasised that sound knowledge of this field is indispensable for businesses as well – not merely for the purpose of avoiding sanctions. Furthermore, in the case of consumers who are vulnerable due to age or health conditions, enhanced protection and support are particularly warranted.

High-quality education, learning and application of consumer protection knowledge – potentially in ways that may also support legislative development – can contribute to a balanced and secure society. With this publication and our conference, by focusing on and jointly discussing remedies for lack of conformity, we also seek to serve this goal.

We express our sincere gratitude to our speakers, authors and reviewers for their valuable and selfless contributions. We are especially grateful to Professor Gábor Hamza for accepting the role of Chair of the Conference and for his contribution in this role.

Budapest, 4 May 2026

Antal Hámori

A hibás teljesítés fordulópontjai a jogtörténetben

Kulcsszavak: hibás teljesítés, kellékszavatosság, *lex mercatoria*, kereskedelmi jog, *Ordonnance du commerce*, *Code de commerce*, *Allgemeines Deutsches Handelsgesetzbuch*, *Obligationenrecht*, *Zivilgesetzbuch*, fogyasztóvédelem, jogtörténet, szerződészegés

A hibás teljesítés intézménye a magánjog egyik központi jelentőségű kategóriája, amely a szerződéses kötelelem megszegésének egyik klasszikus esete. Az előadás célja annak bemutatása, hogy a hibás teljesítéshez kapcsolódó jogkövetkezmények miként alakultak a jogtörténet során, különös tekintettel azokra a fordulópontokra, amelyek a modern fogyasztóvédelmi szemlélet kialakulásához vezettek. A vizsgálat külön hangsúlyt fektet a kereskedelmi jog fejlődésére és annak a hibás teljesítés dogmatikájára gyakorolt hatására, konkrét normatív példákon keresztül szemléltetve az egyes korszakok sajátosságait.

A kiindulópontot a római jog képezi, ahol a hibás teljesítés a kellékszavatosság körében jelent meg. Az *actio empti* alapján a vevő felléphetett az eladóval szemben, ha az áru hibás volt; klasszikus példája ennek a rejtett hibás rabszolga esete, amelynél az eladó felelőssége akkor is fennállt, ha a hibát nem ismerte (vö. *Digesta* 21,1,1). A római jog ezzel megalapozta a hibás teljesítés objektív jellegű megközelítését.

A középkori kereskedelmi gyakorlatban a *lex mercatoria* jelentette az első jelentős fordulópontot. A kereskedők szokásjoga a gyors és hatékony igényérvényesítést helyezte előtérbe, például az áru átvételét követő azonnali megvizsgálási és kifogásolási kötelezettség már ekkor kialakult, amely a későbbi kereskedelmi törvénykönyvekben normatív formát öltött.

A kora újkori kodifikációk közül kiemelendő az *Ordonnance du commerce*, amely Jacques Savary munkásságához kötődik. A törvénymű a kereskedelmi ügyletek biztonságát szolgálta, és a kereskedők közötti viták gyors rendezésére törekedett; például előírta a könyvvezetés és a bizonyítás szigorúbb rendjét, amely közvetve a hibás teljesítés bizonyítására is kihatott.

A modern kereskedelmi kodifikációk új szintre emelték a szabályozást. A *Code de commerce* a kereskedelmi adásvétel körében a forgalom gyorsaságát és biztonságát helyezte előtérbe. Ezzel párhuzamosan a polgári jogban a *Code civil* 1641. cikke kimondta, hogy az eladó felel a dolog rejtett hibáiért, amely lehetővé teszi a szerződés felbontását vagy az árleszállítást. Ez a szabály a mai kellékszavatossági jog egyik klasszikus előképének tekinthető.

A német jogfejlődésben az *Allgemeines Deutsches Handelsgesetzbuch* különösen fontos fordulópontot jelentett. Az ADHGB 347. §-a (illetve az ennek nyomán kialakult kereskedelmi gyakorlat) rögzítette a kereskedők közötti áruvizsgálati és kifogásolási kötelezettséget, amely szerint a vevő köteles az árut haladéktalanul megvizsgálni, és a hibát késedelem nélkül jelezni, ellenkező esetben elveszíti igényeit. Ez a szabály visszaköszött a modern kereskedelmi jogban is (pl. HGB § 377).

A svájci jog egységesítő megoldása újabb fejlődési lépcsőt jelentett. Az *Obligationenrecht* 201. cikke kimondja, hogy a vevő köteles az átvett dolgot a szokásos üzletmenet szerint megvizsgálni, és a hibát haladéktalanul közölni; ennek elmulasztása esetén a dolgot elfogadottnak kell tekinteni. Az OR szabályai – amelyek később a *Zivilgesetzbuch* rendszerébe illeszkedtek – a polgári és kereskedelmi jog egységes szemléletét tükrözik, és jelentős hatást gyakoroltak más kontinentális jogrendszerekre is.

A 20. század második felében a fogyasztóvédelmi szemlélet térnyerése újabb fordulópontot hozott. A klasszikus, professzionális felek közötti egyensúlyra épülő kereskedelmi szabályokkal szemben megjelent a fogyasztóvédelemre szoruló szerződő fél. E körben példaként említhető a magyar Polgári Törvénykönyv 6:157. §-a, amely a hibás teljesítés általános szabályát is rögzíti, valamint a 6:158. §-a, amely a bizonyítási teher megfordítását vezeti be fogyasztói szerződések esetén. Ez a megoldás gyökeresen eltér a klasszikus kereskedelmi jog azonnali kifogásolási kötelezettségére épülő logikájától.

Az európai uniós jog tovább erősítette ezt az irányt. Az (EU) 2019/771. számú irányelv például egységes keretet biztosít a fogyasztói adásvétel hibás teljesítésének megítélésére, és előírja többek között a kétéves szavatossági idő minimumát (10. cikk 1. bekezdése), valamint a teljesítést követő egy éven belüli vélelmet a hiba fennállására (11. cikk 1. bekezdése).

A fentiek alapján arra a következtetésre juthatunk, hogy a hibás teljesítés intézménye a jogtörténet során folyamatosan a gazdasági és társadalmi változásokhoz igazodott. A kereskedelmi jog – a *lex mercatoriatól* a modern kodifikációkig – kulcsszerepet játszott a gyors és hatékony igényérvényesítés modelljének kialakításában, míg a fogyasztóvédelmi jog ezt a modellt egyensúlyozta ki a gyengébb fél védelmének erősítésével. E kettősség ma is meghatározza a hibás teljesítés dogmatikájának fejlődési irányait, különösen a digitális gazdaság új kihívásai között.

Turning Points in the Historical Development of Defective Performance

Keywords: defective performance, warranty for defects, *lex mercatoria*, commercial law, *Ordonnance du commerce*, *Code de commerce*, *Allgemeines Deutsches Handelsgesetzbuch*, *Obligationenrecht*, *Zivilgesetzbuch*, consumer protection, legal history, breach of contract

Defective performance constitutes one of the central concepts of private law and represents a classical form of breach of contract. The aim of this paper is to demonstrate how the legal consequences of defective performance have evolved throughout legal history, with particular regard to those turning points that have led to the emergence of modern consumer protection approaches. The analysis places special emphasis on the development of commercial law and its impact on the doctrinal structure of defective performance, illustrating the specific characteristics of each period through concrete normative examples.

The starting point of the analysis is Roman law, where defective performance appeared within the framework of warranty for defects. Based on the *actio empti*, the buyer could bring a claim against the seller if the goods were defective; a classical example is the case of a slave with latent defects, where the seller's liability existed even if he was unaware of the defect (cf. *Digesta* 21,1,1). Roman law thus laid the foundations for an objective approach to defective performance.

In medieval commercial practice, the *lex mercatoria* represented the first significant turning point. The customary law of merchants prioritized rapid and efficient enforcement of claims; for instance, the obligation to examine goods immediately upon delivery and to notify defects without delay already emerged at this stage, later becoming formalized in commercial codes.

Among early modern codifications, the *Ordonnance du commerce*, associated with Jacques Savary, deserves particular attention. This legislative act aimed to enhance the security of commercial transactions and to facilitate the swift resolution of disputes between merchants. For example, it introduced stricter rules on bookkeeping and evidence, which indirectly influenced the proof of defective performance.

Modern commercial codifications elevated regulation to a new level. The *Code de commerce* emphasized speed and legal certainty in commercial sales. In parallel, in civil law, Article 1641 of the *Code civil* established the seller's liability for latent defects (*vices cachés*), allowing for rescission of the contract or reduction of the purchase price. This provision is regarded as a classical precursor of modern warranty law.

In German legal development, the *Allgemeines Deutsches Handelsgesetzbuch* (ADHGB) marked a particularly important turning point. Section 347 ADHGB (and the commercial practice developed on its basis) established the obligation between merchants to examine goods and to notify defects without delay; failure to do so results in the loss of claims. This rule has been preserved in modern commercial law (e.g. § 377 HGB).

The unifying solution of Swiss law represented another stage of development. Article 201 of the *Obligationenrecht* provides that the buyer must examine the goods in the ordinary course of business and notify defects without delay; otherwise, the goods are deemed accepted. The provisions of the OR – later integrated into the system of the *Zivilgesetzbuch*

– reflect a unified approach to civil and commercial law and have exerted significant influence on other continental legal systems.

In the second half of the 20th century, the rise of consumer protection introduced a further turning point. In contrast to the classical commercial rules based on balanced relationships between professional parties, the consumer emerged as a contracting party in need of protection. In this context, reference may be made to Section 6:157 of the Hungarian Civil Code, which lays down the general rule of defective performance, as well as Section 6:158, which introduces the reversal of the burden of proof in consumer contracts. This solution fundamentally differs from the classical commercial logic based on the immediate notification obligation.

European Union law has further reinforced this development. Directive (EU) 2019/771, for example, establishes a uniform framework for assessing defective performance in consumer sales and provides, inter alia, for a minimum two-year limitation period (Article 10(1)) and a presumption that defects existed at the time of performance if they become apparent within one year (Article 11(1)).

On this basis, it can be concluded that the institution of defective performance has continuously adapted to economic and social changes throughout legal history. Commercial law – from the *lex mercatoria* to modern codifications – has played a key role in shaping a model of rapid and efficient enforcement, while consumer protection law has balanced this model by strengthening the protection of the weaker party. This duality continues to define the development of the doctrine of defective performance, particularly in light of the new challenges posed by the digital economy.

Hibás teljesítés és kellékszavatosság az európai és a magyar magánjogban

Kulcsszavak: kellékszavatosság, hibás dolog vagy áru, visszterhes szerződések, termékszavatosság, termékfelelősség, fogyasztóvédelem

Az új magyar Ptk.-ban (2013) elfogadott kellékszavatossági, termékszavatossági és termékfelelősségi szabályok sok tekintetben *konvergensek* (az elemzett) német, francia, osztrák és svájci szabályozással. Egyfelől annak hatására, hogy különösen a termékfelelősség körében, már régtől (a XX. sz. hetvenes évek végétől), az EU *irányelvi* jellegű szabályaival jogharmonizációs célok elérésére készítette a tagországokat. Másfelől tekintettel arra is, hogy az európai polgári törvénykönyvek, így a magyar is, a kellékszavatosság tekintetében a közös fogantatású *római jog* hagyományaira épülnek. Az irányelv célja a fogyasztó fokozott védelme, amely a Binnenmarkt (EU-s közös piac) létrejövetelével még inkább kifejezésre jutott. Az irányelvi jog hatást gyakorolt a belső jog harmonizálására, különösképpen az irányelveket követő nemzeti *fogyasztóvédelmi törvények* által. A konvergenciát elősegítette a német (BGB, 2001–2005), francia (Code Civil, 2016), osztrák (ABGB, a XXI. sz. első évtizedeiben) polgári törvénykönyv *kötelmi jogi reformja* is, kiterjesztvén a fogyasztóvédelmi oltalmat a kódexjogra is. Magyarországon is, mint az elemzett más EU-s tagállamokban, hatályban van (2026) a fogyasztóvédelmi külön törvény (Konsumenschutzgesetz), amely többek között előírja, hogy a vállalkozás – a fogyasztói szerződés megkötése előtt – köteles tájékoztatni a fogyasztót az áru vagy szolgáltatás lényeges tulajdonságairól, használatára vonatkozó utasításokról, működéséről szóló ismeretekről, minőségéről, áráról, a fizetési és kézbesítési feltételekről, a törvényi kellékszavatosság fennálltáról, a szerződés tartamáról, az elállási határidőről.

A *visszterhes szerződés különleges hatásaként* (besondere Wirkungen der zweiseitig verbindlichen Geschäfte) a szerződő felek kölcsönös szolgáltatásának megközelítő értékegyenlőségét számos, jórészt még a római jogban fogant, vagy recipiált jogintézmény biztosítja, mint a felén túli sérelem (a szolgáltatások szembetűnő aránytalansága – *laesio ultra dimidium pars, et laesio enormis*), az uzsoratilalom, a megváltozott körülmények (*clausula rebus sic stantibus*), a nemteljesítési vagy hibás teljesítési kifogás (*exceptio non adimpleti contractus*), nem utolsósorban a kellék- és jogszatosság. A kellékszavatosság az átruházónak a dolog hibátlan voltáért való helytállását, a jogszatosság pedig ugyancsak az átruházónak harmadik személy igényének jogi úton történő elhárítási kötelezettségét jelenti. A szolgáltatások arányosságát a fogyasztói szerződésekben, amelyeknél az egyik fél vállalkozása keretében, a másik fél ezen kívül köti meg a szerződést, ugyanezek a jogintézmények a fogyasztót, mint gyengébb szerződő felet, fokozottan és hatékonyan oltalmazzák.

Amint más európai jogrendszerekben (pl. az osztrák jogban), a magyar Ptk. szerint is, a *visszterhes szerződés átruházója* (a kötelezett) *kellékszavatossággal* tartozik a jog szerzőjének (jogosultnak) azért, hogy az átruházott *dolog hibátlan*, megfelel a szerződés, jogszabály, próbaáru vagy minta szerint megszabott minőségnek, és alkalmas a rendeltetésszerű használatra. Más szóval, az átruházó köteles biztosítani a jog (dolog) szerzőjének nemcsak a háborítatlan (evikció elleni), hanem a rendeltetésszerű használatot is. A *hibának* elvben a

teljesítés idejében kell fennállnia, de a kellékszavatosság kivételesen fennállhat akkor is, ha a később keletkezett hiba az átruházónak – és nem másnak, például a jogosultnak – róható fel. Az átruházó csak a rejtett hibáért tartozik szavatossági felelősséggel. Ha a hiba szemmel látható, vagy a hibáról a jogosultnak tudomása volt, az átruházó szavatossága nem áll fenn. A fogyasztói szerződések esetében tilos az a szerződési klauzula, amely a jogszabály alapján a fogyasztó javára szóló kellékszavatosságot kizárja vagy korlátozza. Ha a hiba elháríthatatlan, a javítás helyett a kicserélés jön számításba. A hiba lehet lényeges és lényegtelen. Lényeges a hiba, ha a dolog nem felel meg a megszabott minőségnek vagy rendeltetésének. A kellékszavatosság rendszerint csak a lényeges hibára vonatkozik. A jogosultnak a hiba észlelése után annak pontos leírásával, megjelölésével nyomban kell jeleznie a hibát a kötelezettnek, azaz az átruházónak. Ha a teljesített dolog rejtett hibával rendelkezik, a kellékszavatosság értelmében a jogszerző választása szerint a dolog az átruházó költségére *kijavítható* vagy *kicserélhető*, és egyéb jogosultság érvényesítése is lehetséges, mint az *árleszállítás*, a szerződéstől való *elállás*, vagy *kártérítés*, továbbá a *saját szolgáltatás visszatartása* a hibás teljesítés kiküszöböléséig. A választott szavatossági jogtól a szavatossági per folyamán keresetmódosítással a jogosult eltérhet, vagy akár peren kívül erről szóló értesítés alapján *áttérhet más szavatossági jogra*, ha ezt a körülmények indokolják, például az, hogy az eredetileg választott szavatossági jogra való hivatkozás eredménytelen volt. Hibás a teljesítés, ha az átruházott dolog nem felel meg a leszerződött vagy a jogszabály által előírt minőségnek. Ha a dolog minőségét illetően ilyen előírás nincs, a kötelezett köteles az adott dolog rendszerinti minőségéhez mért teljesítésre. *Ingyenes* szerződés esetén az átruházó, például az ajándékozó nem tartozik kellékszavatossági helytállással, kivéve, ha az átruházott dolog vagy szolgáltatás hibáját szándékosan okozta. Az átruházó minden esetben felelősséggel tartozik a dolog hibája miatt a jog szerzőjének okozott káráért.

A kellékszavatosság a Ptk. értelmében kiterjed valamely *munka vagy dolog által nyújtott szolgáltatásra* is, azzal, hogy ekkor a kicserélés és a kijavítás helyett a részbeni vagy teljes újbóli teljesítést kell érteni. Ilyenkor a kötelezett mentesül a felelősség alól, ha a jogosult által adott anyag alkalmatlan, vagy hibás volt, ha a jogosult által adott adat hiányos, téves, vagy a jogosult által adott utasítás célszerűtlen vagy szakszerűtlen volt. A kellékszavatosság továbbá kiterjed arra az esetre is, ha a jogosult más dolgának vagy más vagyoni joga által védett oltalmi tárgyának *ideiglenes használatára*, felhasználására vagy hasznosítására jogosult. Itt a kellékszavatossági szabályok megfelelő alkalmazására kerül sor, olyan értelemben, hogy a kötelezett köteles helytállni azért, hogy a dolog vagy az oltalom tárgya a szerződésszerű használatra, felhasználásra vagy hasznosításra alkalmas.

A kellékszavatosságot meg kell *különböztetni* a termékszavatosságtól és a termékfelelősségtől (Produkthaftung). A *kellékszavatosság* törvényi jogszabályon alapuló, rendszerint vevő számára nyújtott garanciája (felelőssége) az *átruházónak*, legtöbbször eladónak, visszterhes szerződés megkötése esetén, az átruházott *dolog* szerződésszerű minősége és rendeltetészerű használata tekintetében, hiba esetén pedig ennek elhárításáért való átruházói helytállás. Alapvetőleg *szerződési felelősségről* van szó, hibás teljesítés esetére. A *termékszavatosság* a *gyártó* által fogyasztónak nyújtott garancia a *termék* hibátlan voltára, hiba esetén pedig ennek kiküszöbölésére nézve. Ezzel szemben a *termékfelelősség* külön-

leges, vétkességtől független *szereződésen kívüli* (deliktuális) felelőssége a gyártónak a hibás termék által, életvesztést, testi sértést vagy egészségére okozott vagyoni és nem vagyoni károkért, beleértve a hibás dolog más dologban okozott károk térítése iránti felelősséget. Más szóval, a kellékszavatossági felelősség esetében az átruházónak a hibás dolog kicserélésére vagy helyettesítésére irányuló kötelezettségéről van szó, szemben a termékfelelősséggel, amelynek értelmében a gyártó felelős a forgalomba hozott áru által fogyasztónak okozott károkért az élet, a testi épség, az egészség megsértése, továbbá a dologkáros okozása miatt. A három jogintézmény közös nevezője a jogosult, a fogyasztó védelme a forgalmazott dolog vagy termék hibái, és ezáltal veszteség-, vagy károkozás ellenében.

Az elemzett szavatossági alakzatokat meg kell különböztetni a *bankgaranciától*. E garancia a banknak arra irányuló szavatossága, hogy meghatározott feltételek mellett az adós helyett fizet. A magyar jogban, hasonlóképpen, mint a német jogban, ez a garancia a bank absztrakt kötelezettsége, nem függ a biztosított kötelezettségtől, így elvben a banknak nincs sortartási kifogása. Szemben a *kezességi szerződéssel*, amelynél a kezes kötelezettséget vállal a jogosulttal szemben, hogyha a kötelezett nem teljesít, maga fog helyette a jogosultnak teljesíteni, amely járulékos jellegű, és így amennyiben a biztosított kötelezettség semmis, a kezesség is az, továbbá a kezes sortartási kifogással élhet, ha a hitelező nem fordult először a főkötelezethez. A sortartás alól kivételt képez a készfizető kezes. A kezesség akceszórius szerződés alapján jön létre, míg a teljesítésért, vagy hibás teljesítésért való *jótállási* kötelezettség akár jogszabály alapján is létre jöhet. Ha a törvény a jótállásra nézve mást nem ír elő, a kellékszavatossági szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

A termékfelelősség kapcsán megújult (2024) európai irányelv (Produkthaftungsrichtlinie) alkalmazására a 2026-ban forgalomba kerülő árura vonatkozóan kerül sor. Az irányelv előírja a hibás áru által okozott károk iránti nemvagyoni és vagyoni kártérítést, beleértve a következménykárokat (Folgeschaden), amennyiben a hibás dolog hatására az élet, a testi épség, egészség, valamint valamely dolog megsértésére került sor. A kötelezett a gyártó. A jogosult a károsult természetes személy, a fogyasztó. A gyártó csak akkor mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy: a) a terméket nem hozta forgalomba; b) a termék a forgalomba hozatalának időpontjában hibátlan volt és a hiba oka később keletkezett; c) a hiba keletkezése idején a tudomány és a technika állása szerint nem volt felismerhető; d) a termék hibáját jogszabály vagy kötelező hatósági előírás okozta. A magyar Ptk. vonatkozó rendelkezése jórészt ma is megfelel az új irányelv céljainak, azaz implementációs elvárásainak, kivéve a dolog fogalmát, mivel a Ptk. ennek definíciójánál csak a birtokba vehető dolgot érti, míg az irányelv szerint ide sorolhatók a birtokba vételre alkalmatlan digitális tartalmak is. Magánál a kellékszavatosság újabbán kiegészített szabályozásánál azonban a Ptk. az irányelvvel összhangban megszabja, hogy a digitális tartalom szolgáltatása esetében a fogyasztó kellékszavatossági jogai keretében a hibát a kötelezett költségére maga nem javíthatja ki, illetve mással nem javíttathatja ki. Nyilván, habár a Ptk. kifejezetten nem szól erről, ezt értelemszerűen a digitális szolgáltatónak kell megtennie.

Defective Performance and Implied Warranty in European and Hungarian Private Law

Keywords: implied warranty, defective thing or goods, onerous contracts, product warranty, product liability, consumer protection

The rules on implied warranty, product warranty, and product liability adopted in the new Hungarian Civil Code (2013) are in many respects *convergent* with the analyzed German, French, Austrian, or Swiss regulations. On one hand, this is due to the fact that product liability in particular has, for a long time (since the late 1970s), prompted Member States to achieve legal harmonization goals through EU *rules of a directive nature*. On the other hand, it is also because European civil codes, including the Hungarian one, are built on the common traditions of Roman law regarding implied warranty. The aim of the directive is the enhanced protection of the consumer, which became even more expressed with the creation of the Internal Market (EU common market). Directive law has exerted an influence on the harmonization of domestic law, especially through national *consumer protection laws* implementing these directives. Convergence was also promoted by the *reform of the law of obligations* in the German (BGB, 2001-2005), French (Code civil 2016), and Austrian (ABGB, 1st decade of 21st century) codes, which also extended to consumer protection within the codes. In Hungary, as in other analyzed EU Member States, a special consumer protection law is in force (2026), which, among other things, prescribes that the enterprise – before concluding a consumer contract – is obliged to inform the consumer about the essential properties of the goods or services, instructions for use, knowledge regarding operation, quality, price, terms of payment and delivery, the existence of statutory implied warranty, the duration of the contract, and the withdrawal period.

As a *special effect of bilateral binding transactions*, the approximate equivalence of the value of the parties' reciprocal performances is ensured by numerous legal institutions, mostly conceived or received from Roman law, such as the *lesion beyond moiety* (conspicuous disproportion of services – *laesio ultra dimidium pars, et laesio enormis*), the prohibition of usury, changed circumstances (*clausula rebus sic stantibus*), the objection of non-performance or defective performance (*exceptio non adimpleti contractus*), and last but not least, implied and legal warranty. Implied warranty means the transferor's liability for the defect-free condition of the thing, while legal warranty means the transferor's obligation to ward off the claims of third parties through legal means. In consumer contracts, where one party concludes the contract within the scope of their enterprise and the other party outside of it, these same legal institutions protect the consumer as the weaker contracting party in an enhanced and effective manner regarding the proportionality of services.

As in other European legal systems (e.g., in Austrian law), according to the Hungarian Civil Code, the transferor (the obligor) of an *onerous* contract owes an *implied warranty* to the acquirer of the right (the obligee) that the transferred thing is *defect-free*, conforms to the quality prescribed by the contract, legislation, sample item, or model, and is suitable for its intended use. In other words, the transferor is obliged to ensure the acquirer of the right (thing) not only undisturbed use (against eviction), but also intended use. In principle, the defect must exist at the time of performance, but implied warranty may exceptionally exist

even if a later defect is attributable to the transferor and not to someone else, such as the obligee. The transferor is liable under the warranty only for latent defects. If the defect is visible, or if the obligee had knowledge of the defect, the transferor's warranty does not exist. In the case of consumer contracts, a contract clause that excludes or limits the implied warranty in favor of the consumer based on statutory legislation is prohibited. If the defect cannot be remedied, replacement may be required instead of repair. A defect can be material or immaterial. A defect is material if the thing does not conform to the prescribed quality or its purpose. Implied warranty usually only applies to material defects. After noticing the defect, the obligee must immediately notify the obligor, i.e., the transferor, with a precise description and designation of the same. If the performed thing has a latent defect, under the implied warranty, at the choice of the acquirer of the right, the thing *can be repaired or replaced* at the transferor's expense. The obligee may also exercise other remedies, such as a *price reduction*, *withdrawal* from the contract, or *compensation*, as well as the *withholding of their own service* until the elimination of the defective performance. During a warranty lawsuit, the obligee may deviate from the chosen warranty right through an amendment of the claim, or *may switch to another warranty* right even out of court based on a notification to that effect if the circumstances justify it, e.g., if the reference to the originally chosen warranty right was unsuccessful. Performance is defective if the transferred thing does not conform to the quality contracted or prescribed by legislation. If there is no such prescription regarding the quality of the thing, the obligor must perform in accordance with the usual quality of such goods. In the case of a *gratuitous* contract, the transferor, e.g., a donor, does not owe implied warranty liability, unless they intentionally caused the defect in the transferred thing or service. In all cases, the transferor is liable for the damage caused to the acquirer of the right due to the defect in the thing.

According to the Civil Code, implied warranty also extends to *services resulting from work or supplied together with a thing*, with the understanding that in such cases, partial or full re-performance should be understood instead of replacement and repair. In such cases, the obligor is exempt from liability if the material provided by the obligee was unsuitable or defective, if the data provided by the obligee was incomplete or erroneous, or if the instruction given by the obligee was inexpedient or unprofessional. Furthermore, implied warranty extends to cases where the obligee is entitled to the *temporary use*, utilization, or exploitation of another person's thing or an object of protection protected by another person's property right. Here, the appropriate application of implied warranty rules takes place, in the sense that the obligor is obliged to stand warrant that the thing or the object of protection is suitable for the contract-compliant use, utilization, or exploitation.

Implied warranty must be distinguished from product warranty and product liability. *Implied warranty* is a guarantee (liability) of the *transferor*, most often the seller, based on statutory legislation and usually provided to the buyer in the case of concluding an onerous contract, regarding the contract-compliant quality and intended use of the transferred thing, and in the case of a defect, the transferor's standing warrant for its elimination. Fundamentally, this constitutes *contractual liability* for defective performance. *Product warranty* is a guarantee provided by the *manufacturer* to the consumer regarding the defect-free nature of the product, and its elimination in case of a defect. In contrast, *product liability* is a special, no-fault *non-contractual* (tort) liability of the manufacturer for material and non-

material damages caused by a defective product resulting in loss of life, bodily injury, or health impairment, including liability for compensation for damages caused by the defective thing to other things. In other words, implied warranty liability means the transferor's obligation to replace or substitute the defective thing. In contrast to product liability, under which the manufacturer is liable for damages caused to the consumer by the goods placed on the market due to violation of life, bodily injury, health, as well as causing property damage. The common denominator of the three legal institutions is the protection of the obligee, the consumer, against defects in the marketed thing or product and the resulting loss or damage.

The analyzed forms of warranty must be distinguished from a *bank guarantee*. This guarantee is the bank's undertaking to pay instead of the debtor under specified conditions. In Hungarian law, similarly to German law, this guarantee is an abstract obligation of the bank, independent of the secured obligation; thus, in principle, the bank can not invoke the benefit of discussion. This is in contrast to a *suretyship contract* (where the surety undertakes an obligation toward the obligee that if the obligor does not perform, the surety will perform to the obligee instead), which is of an accessory nature; thus, if the secured obligation is void, the suretyship is also void, and furthermore, the surety may exercise the benefit of discussion if the creditor did not first turn to the principal obligor. An exception to the benefit of discussion is the joint and several surety. Suretyship is created based on an accessory contract, while the obligation of *guarantee for performance* or defective performance can even be created based on legislation. If the law does not prescribe otherwise regarding the guarantee, the rules of implied warranty shall be applied accordingly.

In connection with product liability, the renewed (2024) European directive will be applied to goods placed on the market in 2026. The directive provides for compensation for both pecuniary and non-pecuniary damage caused by defective goods, including consequential damages, insofar as the defective thing resulted in loss of life, bodily injury, health impairment, or damage to a thing. The obligor is the manufacturer. The obligee is the injured natural person, the consumer. The manufacturer is exempt from liability only if they prove: that they did not place the product on the market; that the product was defect-free at the time of its placement on the market and the cause of the defect arose later; that at the time the defect arose, it was not recognizable according to the state of science and technology; or if the defect in the product was caused by legislation or a mandatory official regulation. The relevant provisions of the Hungarian Civil Code largely correspond even today to the goals of the new directive, i.e., implementation expectations, except for the concept of a thing, as the Civil Code only understands things capable of being taken into possession in its definition, while according to the directive, intangible digital content can also be classified here. However, regarding the recently supplemented regulation of implied warranty itself, the Civil Code, in harmony with the directive, stipulates that in the case of providing digital content, the consumer, within the framework of their implied warranty rights, may not repair the defect themselves at the obligor's expense, nor have it repaired by another. Obviously, although the Civil Code does not explicitly state this, this task necessarily falls on the digital service provider.

A hibás teljesítés bírói gyakorlata, különös tekintettel a jótállással kapcsolatos kérdések megítélésére

Kulcsszavak: szavatosság, jótállás, fogyasztói adásvétel, fogyasztóvédelem, igényérvényesítés, európai uniós joggal összhangban értelmezés

A hibás teljesítés és a jótállás jogi szabályozása több normaréteg alapján vizsgálható. Ezek a szabályok optimális esetben egymásra épülnek, kiegészítik egymást, de a szabályozás sajátosságai, a választott jogalkotási technika miatt lehetnek hiányosságok az egymással való összhangjuk tekintetében. A magyar jog maga is többretegű: a kódex-szintű főszabályok a 2013. évi V. törvényben¹ találhatóak. Ezek általában diszpozitív keretszabályok. A kódex-szintű szabályokat a többnyire kógens (ágazati) rendeleti szabályok egészítik ki, amelyek végrehajtási jellegű és/vagy a keretszabályokat konkretizáló normákat tartalmaznak. Ezek között kiemelkedő jelentősége van a 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendeletnek,² valamint a 19/2014. (IV. 29.) NGM rendeletnek.³ A szabályok európai uniós jogrétegében olyan fogyasztóvédelmi normák találhatóak, amelyek együttesen alkotják az uniós fogyasztói adásvételi jog rendszerét. Ezek közül kiemelt szerep jut a 2019/771 irányelvnek.⁴

E szabályok alapján különösen érdekes az igényérvényesítési határidőkre vonatkozó normatív rendelkezések összehasonlító vizsgálata.⁵ A Ptk. hibás teljesítésre vonatkozó szabályai (különösen a kellékszavatossági igények hierarchikus rendszere és a jótállás objektív felelősségi konstrukciója) dogmatikailag összhangban állnak az európai uniós jogfejlődés eredményeként kialakított szisztémával: a kijavítás és kicserélés elsődlegessége, valamint az aránytalansági korlátok rendszere megfelel annak a modellnek, amely az uniós fogyasztói adásvételi jog központi elemévé vált. Ezt az irányt már a korábbi fogyasztói adásvételi

---

¹ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.).

² Az egyes tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállásról szóló 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet).

³ A fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés keretében eladott dolgokra vonatkozó szavatossági és jótállási igények intézésének eljárási szabályairól szóló 19/2014. (IV. 29.) NGM rendelet (a továbbiakban: NGM rendelet).

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/771 irányelve (2019. május 20.) az áruk adásvételére irányuló szerződések egyes vonatkozásairól, az (EU) 2017/2394 rendelet és a 2009/22/EK irányelv módosításáról, valamint az 1999/44/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (EGT vonatkozású szöveg).

⁵ A Ptk. 6:159. § (1)–(4) bekezdése, 6:171-173. §-a, a Korm. rendelet 5. § (5)–(8) bekezdése, 7. §-a, az NGM rendelet 4. § (5)–(5a) bekezdése, 5. §-a jelenlegi időállapotban és a közeljövőben bekövetkező módosítás alapján történő összevetése, e szabályok egymással és az európai uniós szabályozással való összhangjának szemszögéből.

irányelv⁶ alapján kialakított ítélkezési gyakorlat⁷ is megerősítette, amely szerint a fogyasztót elsősorban a dolog szerződésszerűvé tételéhez való jog illeti meg, mégpedig térítésmentesen, észszerű határidőn belül és jelentős kényelmetlenség nélkül.⁸

A magyar jog sajátossága ugyanakkor abban áll, hogy a Ptk. rugalmas, mérlegelésen alapuló modelljét a Korm. rendelet és az NGM rendelet jelentősen „meregíti”. A Korm. rendelet 5. § (5)–(8) bekezdéseinek beiktatása a bírói gyakorlat korábbi, esetről esetre történő mérlegelésre épülő megközelítését részben felváltotta egy kvázi automatizmusokra épülő rendszerrel: a többszöri javításhoz, illetve a 15 napos határidő eredménytelen elteltehez a jogalkotó közvetlen jogkövetkezményeket (kicserélés, illetve vételár-visszatérítés) kapcsol. Ez a megoldás a fogyasztóvédelmi szint emelését szolgálja, ugyanakkor dogmatikailag feszültséget okoz a Ptk. diszpozitív logikájával.

A bírói gyakorlatban különösen markáns problémaként jelentkezik a kicserélés időbelisége. Bár a Korm. rendelet 7. §-a nem tartalmazza az „azonnali” teljesítés követelményét, a jogértelmezés – részben teleologikus alapon – bizonyos esetekben (különösen raktáron lévő, fajta szerinti áru esetén) az azonnaliság irányába mozdult el. E tendencia mögött az a fogyasztóvédelmi megfontolás áll, hogy a kijavítás és kicserélés nem járhat a fogyasztó számára aránytalan hátránnyal; ez a megközelítés összhangban áll az uniós jog azon követelményével, hogy a jogorvoslatok nem okozhatnak jelentős kényelmetlenséget a fogyasztó számára.⁹ Ugyanakkor a magyar szabályozásban rögzített fix, 15 napos határidő sajátos kettős természetet mutat: formálisan eljárási jellegű, ténylegesen azonban anyagi jogi következményeket kiváltó határidőként működik, amely a normák közötti koherencia szempontjából problematikus.

Az uniós joggal való összevetésben meghatározó jelentőségű a 2019/771 irányelv, amely a szerződésszerű teljesítés és a jogkövetkezmények rendszerét a teljes harmonizáció irányába fejleszti. Az irányelv fenntartja a kijavítás és kicserélés elsődlegességét, ugyanakkor rugalmas standardokkal operál: a teljesítésnek észszerű időn belül kell megtörténnie, amelyet az adott ügy körülményei alapján kell meghatározni. A Bíróság ítélkezési gyakorlata következetesen hangsúlyozza, hogy a jogorvoslatok gyakorlása során a költségek arányossága és a fogyasztót érő kényelmetlenség mértéke kulcsszerepet játszik.¹⁰

Ezzel összevetve a magyar szabályozás kettős képet mutat. Egyrészt alapstruktúrájában megfelel az uniós modellnek, és a fogyasztóvédelmi szint emelése – például a rövid, konk-

---

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 1999/44/EK irányelve (1999. május 25.) a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól.

⁷ C-52/18. sz. Christian Fülle kontra Toolport GmbH ügyben 2019. május 23-án hozott ítélet, ECLI:EU:C:2019:447.

⁸ C-52/18. sz. Christian Fülle kontra Toolport GmbH ügyben 2019. május 23-án hozott ítélet, ECLI:EU:C:2019:447, 32. pont.

⁹ C-65/09 és C-87/09. sz. Gebr. Weber GmbH kontra Jürgen Wittmer (C-65/09) és Ingrid Putz kontra Medianess Electronics GmbH (C-87/09) egyesített ügyekben 2011. június 16-án hozott ítélet, ECLI:EU:C:2011:396, 52. pont.

¹⁰ Lásd különösen: C-65/09 és C-87/09. sz. Gebr. Weber GmbH kontra Jürgen Wittmer (C-65/09) és Ingrid Putz kontra Medianess Electronics GmbH (C-87/09) egyesített ügyekben 2011. június 16-án hozott ítélet, ECLI:EU:C:2011:396, C-52/18. sz. Christian Fülle kontra Toolport GmbH ügyben 2019. május 23-án hozott ítélet, ECLI:EU:C:2019:447.

retizált határidők bevezetésével – önmagában nem ellentétes az irányelvvel, amely kifejezetten lehetővé teszi az észszerű idő nemzeti szintű konkretizálását. Másrészt azonban a szabályozás rigid jellege, az automatizmusok és a Ptk.-tól való dogmatikai eltérések olyan fragmentált rendszert eredményeznek, amelyben az anyagi és eljárási normák határai elmosódnak. Ez különösen az NGM rendelet esetében figyelhető meg, amely formálisan eljárási szabályokat tartalmaz, de ténylegesen az anyagi jogi pozíciókat is befolyásolja. Ezeket a szabályozásból adódó ellentmondásokat kell kezelnie a magyar bírói gyakorlatnak.¹¹

Összességében megállapítható, hogy a magyar hibás teljesítési és jótállási szabályozás az uniós joggal alapvetően kompatibilis, azonban attól eltérően erőteljesen formalizált és részben túlzottan kötött. A bírói gyakorlat e feszültségeket gyakran teleologikus értelmezéssel oldja fel, a fogyasztóvédelmi célokat előtérbe helyezve. Ez a fejlődési irány hosszabb távon a szabályozás további harmonizációját vagy dogmatikai újralibrálását teheti szükségessé.

---

¹¹ Például az uniós joggal összhangban álló jogértelmezéssel biztosítani az irányelvi célkitűzést.

Judicial Practice of Defective Performance, with Particular Regard to the Assessment of Questions Relating to Guarantees

Keywords: warranty, commercial guarantee, consumer sales, consumer protection, enforcement of claims, interpretation consistent with EU law

Legislative regulation of defective performance and guarantees can be examined through multiple layers of legal norms. Ideally, these rules build upon and complement each other, but due to the specific characteristics of the legislation and its legislative technique, their coherence may be incomplete. This is because Hungarian law itself is multi-layered, and the main rules at the code level can be found in the Hungarian Civil Code.¹² These are generally dispositive framework rules. The code-level rules are supplemented by largely mandatory (sector-specific) regulatory provisions, which are of an implementing nature and/or contain standards that specify the framework rules. Among these, Government Decree No. 151/2003¹³ and NGM Decree No. 19/2014¹⁴ are of particular significance. The EU legal framework includes consumer protection standards, which together constitute the EU system of consumer sales law. Among these, Directive (EU) 2019/771¹⁵ plays a key role.

Against this background, a comparative analysis¹⁶ of the normative provisions regarding claim enforcement deadlines is particularly interesting. The rules of the Civil Code regarding defective performance (in particular the hierarchical system of warranty claims and the objective liability framework for guarantees) dogmatically correspond to the system developed as a result of the evolution of European Union law. Prioritising repair and replacement, as well as the system of limits on disproportionate remedies, comply with the model that has become a central element of EU consumer sales law. This approach has already been confirmed by case law¹⁷ developed on the basis of the previous Consumer Sales Directive,¹⁸ according to which the consumer has the primary right to have the item brought

---

¹² Act V of 2013 - on the Civil Code.

¹³ Government Decree No. 151/2003 (September 22) on Mandatory Guarantees for Certain Durable Consumer Goods.

¹⁴ Decree No. 19/2014 (April 29) of the Ministry of National Economy on the procedural rules for handling warranty and guarantee claims regarding goods sold under contracts between consumers and businesses.

¹⁵ Directive (EU) 2019/771 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the sale of goods, amending Regulation (EU) 2017/2394 and Directive 2009/22/EC, and repealing Directive 1999/44/EC (Text with EEA relevance.).

¹⁶ A comparison of Section 6:159(1)–(4) and Sections 6:171–173 of the Civil Code, Section 5(5)–(8) and Section 7 of the Government Decree, Section 4(5)–(5a) of the NGM Decree, Section 5 in their current form and in light of upcoming amendments, from the perspective of the consistency of these rules with each other and with European Union regulations.

¹⁷ Case C-52/18. *Christian Füllä v Toolport GmbH*, Judgment of 23 May 2019., ECLI:EU:C:2019:447.

¹⁸ Directive (EU) 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council of 25 May 1999 on certain aspects of the sale of consumer goods and associated guarantees.

into conformity with the contract, specifically free of charge, within a reasonable time, and without significant inconvenience.¹⁹

However, a distinctive feature of Hungarian law in this regard is that the flexible, discretion-based model of the Civil Code has been significantly ‘hardened’ by the Government Decree and the NGM Decree. The inclusion of Sections 5(5) through (8) of the Government Decree has partially replaced the previous judicial approach, which was based on case-by-case discretion, with a system based on quasi-automatic procedures. For repeated repairs or the unsuccessful expiry of the 15-day time limit, the legislature attaches direct legal consequences (replacement or refund of the purchase price). This solution serves a higher level of consumer protection, yet creates a dogmatic tension with the dispositive logic of the Civil Code.

The time frame for replacement emerges as a particularly significant issue in judicial practice. Although Section 7 of the Government Decree does not contain a requirement for ‘immediate’ performance, legal interpretation – partly on teleological grounds – has in certain cases (particularly regarding goods in stock of a generic type) shifted toward the principle of immediacy. Behind this trend lies the consumer protection consideration that repair and replacement must not entail a disproportionate disadvantage for the consumer; this approach is consistent with the requirement of EU law stipulating that remedies must not cause significant inconvenience to the consumer.²⁰ At the same time, the fixed 15-day deadline established in Hungarian law exhibits a peculiar dichotomy: formally, it is a procedural time limit, but in practice, it functions as a time limit triggering substantive legal consequences. This is problematic from the perspective of coherence between legal norms.

Comparison with EU law shows that Directive (EU) 2019/771 plays a decisive role, as it develops the system of contractual performance and legal consequences toward full harmonisation. The Directive maintains the primary nature of repair and replacement, but at the same time operates with flexible standards: performance must take place within a reasonable time, which must be determined based on the circumstances of the specific case. The case law of the Court of Justice consistently emphasises that the proportionality of costs and the degree of inconvenience to the consumer play a key role during the exercise of legal remedies.²¹

In comparison, Hungarian legislation presents a mixed picture. On the one hand, its basic structure aligns with the EU model, and the raising of the level of consumer protection – for example, by introducing short, specific time limits – is not in itself contrary to the Directive, which explicitly permits the specification of a ‘reasonable time’ at the national level. On the other hand, the rigid nature of the regulation, the automatic provisions, and the dogmatic deviations from the Civil Code result in a fragmented system where the

---

¹⁹ Case C-52/18. Christian Füllä v Toolport GmbH, Judgment of 23 May 2019., ECLI:EU:C:2019:447. para 32.

²⁰ Joined Cases C-65/09 and C-87/09. Gebr. Weber GmbH v Jürgen Wittmer (C-65/09) and Ingrid Putz v Medianess Electronics GmbH (C-87/09), Judgment of 16. June 2011., ECLI:EU:C:2011:396, para 52.

²¹ See in particular: Joined Cases C-65/09 and C-87/09. Gebr. Weber GmbH v Jürgen Wittmer (C-65/09) and Ingrid Putz v Medianess Electronics GmbH (C-87/09), Judgment of 16. June 2011., ECLI:EU:C:2011:396, Case C-52/18. Christian Füllä v Toolport GmbH, Judgment of 23 May 2019., ECLI:EU:C:2019:447.

boundaries between substantive and procedural norms become blurred. The latter is particularly evident in the case of the NGM Decree, which formally contains procedural rules but in fact also influences substantive legal positions. These contradictions arising from the regulations must be addressed by Hungarian judicial practice.²²

Overall, it can be concluded that Hungarian regulations on defective performance and guarantees are fundamentally compatible with EU law; however, unlike EU law, they are highly formalised and, in some respects, excessively rigid. Judicial practice often resolves these tensions through a teleological interpretation emphasising consumer protection objectives. In the longer term, this trend may necessitate further harmonisation of the regulations or a doctrinal recalibration.

---

²² This could be achieved, for example, by ensuring that the directive's objective is upheld through an interpretation of the law consistent with EU law.

Az érem két oldala – avagy a termékfelelősség és a termékszavatosság elhatárolási kérdései

Kulcsszavak: termékfelelősség, termékszavatosság, fogyasztóvédelem, hibás termék, minőségi hiba, kártérítés

A magánjogi felelősség körében folyó kutatások egyik jelentős területe a XX. század óta a gyártó közvetlen felelősségének kérdése. A közvetlen gyártói felelősség alapját tulajdonképpen a *common law*-ban és a kontinentális jogrendszerekben is a kötelelem relatív szerkezetének, a *privity of contract*²³ szerződési jogi alapelvnek az áttörése teremtette meg. Elmondható, hogy a XX. század első felétől a magyar magánjogtudomány jeles képviselői közül többen is figyelmet szenteltek a többes kötelmi helyzetek kutatásának, így többek között Villányi Fürst László,²⁴ Grosschmid Béni²⁵ és Beck Salamon,²⁶ a XX. század második felének magánjogi irodalmában pedig számos tanulmány született a kötelelem relatív szerkezetének áttörése témájában.²⁷

A relatív szerkezet bomlásának vizsgálata még nagyobb hangsúlyt kapott azt követően, hogy a magyar jogtudományban is megjelentek az 1970-es és 1980-as években a fogyasztóvédelemre, illetőleg a termékfelelősségre vonatkozó kutatások. A termékfelelősség körében megjelenő tanulmányok – Weiss Emília,²⁸ Lábady Tamás,²⁹ Kemenes Béla,³⁰ Novotni Zoltán,³¹ Sándor Tamás,³² Fazekas Judit³³ – a relatív szerkezet bomlásának problematikája mellett széleskörűen elemzik a szigorú, objektív termékfelelősség dogmatikai sajátosságait, illetőleg a termékfelelősség és a magyar bírósági gyakorlat viszonyát.

Az előadás a relatív szerkezet áttörésének két esetkörét vizsgálja, nevezetesen a termékfelelősség és a termékszavatosság intézményét, amelynek aktualitását az adja, hogy ezek önálló jogintézményként bekerültek az új Polgári Törvénykönyvbe.³⁴ A termékfelelősség

²³ A *privity of contract* elvet Lord Abinger bíró fejtette ki a Winterbottom v. Wright 10 M&W. 109, 152 Eng. Rep. 402 (Ex. 1842) ügyben, és lett a szerződési jog általános alapelve, amelynek értelmében szerződésből csak szerződő felekre hárulhatnak jogok és kötelezettségek, ebből következően csak olyan kötelezettel szemben érvényesíthetők a szerződéshezegésből eredő igények, akikkel jogviszonyban áll a jogosult.

²⁴ Fürst, L. (1934). *A magánjog szerkezete*. Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata.

²⁵ Grosschmid, B. (1897-1899). *Fejezetek kötelmi jogunk köréből I- II. kötet*. Budapest, Athenaeum.

²⁶ Beck, S. (1941). *Négy értekezés*. Kertész J. Nyomda.

²⁷ Ld. ezekről Eörsi Gyula, Harmathy Attila, Weiss Emília, Novotni Zoltán munkáit.

²⁸ Weiss, E. (1973). *A termék előállítóját a fogyasztók irányában terhelő felelősség*. Összehasonlító jogi tanulmány. Polgári Jogi Tanulmányok. Budapest, ELTE ÁJK.

²⁹ Lábady, T. (1976). A termék-felelősségbiztosítás jogi kérdései és megoldási lehetősége. *Biztosítási Szemle*, (7-8.).

³⁰ Kemenes, B. (1973). A vásárló, fogyasztó, felhasználó költség- és kártérítési igénye hibás teljesítés esetén de lege ferenda. *Magyar Jog*, (1).

³¹ Novotni, Z. (1983). A kétszemélyes relatív szerkezet szétbomlásának jelei kötelmi jogunkban. *Jogtudományi Közöny*, (11), 688-698.

³² Sándor, T. (1970). *A termelői felelősség*. Polgári Jogi Tanulmányok 1. Budapest, ELTE ÁJK.

³³ Fazekas, J. (1995). *Fogyasztói jogok – fogyasztóvédelem*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Kiadó.

³⁴ Ld. 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről 6:168-170. §, 6:550-559. §.

és a termékszavatosság az érem két oldalaként fogható fel, hiszen mindkettő a gyártó közvetlen felelősségén alapszik, amíg azonban az extrakontraktuális, szigorú termékfelelősség a biztonsági hibában szenvedő termék (áru) által okozott személyi és dologi károk megtérítésére kötelezi a gyártót, addig a termékszavatosság a termék minőségi hibája miatti szavatossági felelősséget/helytállást telepíti közvetlenül a gyártóra.

A termékszavatosság jogalapot teremt arra, hogy a fogyasztó az ingó dolog (termék) minőségi hibája esetén a termék kijavítását vagy kicserélését közvetlenül a gyártótól követelje. A gyártó hibásan teljesít, ha a termék nem felel meg a gyártó által történt forgalomba hozatalakor hatályos minőségi követelményeknek, vagy nem rendelkezik a gyártó által adott leírásban szereplő tulajdonságokkal. A gyártó csak azokért a hibákért tartozik helytállni, amelyek akkor keletkeztek, amikor a termék még az ellenőrzése alatt állt.³⁵

Ami a termékfelelősség és a termékszavatosság elhatárolását illeti, az alapvető különbség, hogy míg a termékfelelősség a szerződésen kívüli károkozásért való felelősség egyik alakzata, addig a termékszavatosság a kontraktuális felelősség körébe tartozik, azon belül is a hibás teljesítés egyik objektív jogkövetkezményeként választható igény. Mindkét jogintézmény esetében tényállási elem a termékhiba, amely a termékfelelősség alapján a gyártó kártérítési felelősségét, a termékszavatosság esetében a gyártó kijavítási vagy kicserélési kötelezettségét vonja maga után. Míg azonban a termékszavatossági igény esetében a hiba a termék minőségi hibáját jelenti,³⁶ a termékfelelősségnél a termék hibáját alapvetően a termék biztonsági deficitje³⁷ jelenti, amely személyi kárt okoz (élet, testi épség sérelme vagy a károsult halála) vagy más dolgok károsodását eredményezi.

Amíg a termékszavatossági igény csak a vállalkozás által fogyasztónak eladott ingó dolog (termék) esetére, a szerződés hibás teljesítésének természetbeni reparációjára vonatkozik, és kijavításra vagy kicserélésre irányulhat,³⁸ a termékfelelősségi kártérítési igény nem kizárólagosan fogyasztóvédelmi jellegű, hiszen korlátozás nélkül kiterjed valamennyi személyi kárra. A más dolgokban okozott károk megtérítését – a jelenleg hatályos szabályok szerint – viszont csak akkor lehet termékfelelősségi jogcímen követelni, ha a károsodott dolog szokásos rendeltetése szerint magánhasználat vagy magánfogyasztás tárgya és azt a károsult is rendszerint ilyen célra használta.³⁹

---

³⁵ Ld. Ptk. 6:168. § (1) bekezdés: „(1) Vállalkozás által fogyasztónak eladott ingó dolog (ezen alcím alkalmazásában: termék) hibája esetén a fogyasztó követelheti a gyártótól, hogy a termék hibáját javítsa ki, vagy – ha a kijavítás megfelelő határidőn belül, a fogyasztó érdekeinek sérelme nélkül nem lehetséges – a terméket cserélje ki. A termék akkor hibás, ha nem felel meg a terméknek a gyártó által történt forgalomba hozatalakor hatályos minőségi követelményeknek, vagy nem rendelkezik a gyártó által adott leírásban szereplő tulajdonságokkal.”

³⁶ Ld. Ptk. 6:168. § (1) bekezdés második mondat.

³⁷ Ld. Ptk. 6:554. § (1)–(3) bekezdés (2026. december 8. napjáig hatályos szöveg): „(1) A termék akkor hibás, ha nem nyújtja azt a biztonságot, amely általában elvárható, figyelemmel különösen a termék rendeltetésére, ésszerűen várható használatára, a termékkel kapcsolatos tájékoztatásra, a termék forgalomba hozatalának időpontjára, a tudomány és a technika állására. (2) A terméket nem teszi hibássá önmagában az a tény, hogy később nagyobb biztonságot nyújtó termék kerül a forgalomba. (3) A termék hibáját a károsultnak kell bizonyítani.”

³⁸ Ld. Ptk. 6:168. § (1) bekezdés.

³⁹ Ld. Ptk. 6:552. §.

Hasonlóság mutatkozik a termékszavatosság és a termékfelelősség alóli mentesülés tekintetében. A jogalkotó e vonatkozásban nem a két jogintézmény különbözőségének hangsúlyozására törekedett, ellenkezőleg az látható, hogy a termékszavatossági kötelezettség alóli mentesülés és a termékfelelősség kimentési eseteit azonos módon kívánta meghatározni. A magunk részéről nem látjuk ennek a dogmatikai megalapozottságát, mivel a termékszavatosság e tekintetben sem speciális felelősségi alakzatként, hanem a jótállással és a kellékszavatossággal rokon objektív igényként értelmezhető, ahol a fogyasztó jogainak hatékonyabb érvényesítése érdekében a jogalkotó feltöri a szerződés relativitását és a gyártó termékszavatossági kötelezettségének előírásával megnöveli a szavatossági kötelezettek körét. A termékfelelősség szabályozása 2026. december 9-i hatálybalépéssel jelentős módosításon esett át, illetőleg kiegészült a 6:559/A. és 6:559/B. §-sal.⁴⁰

---

⁴⁰ Ld. 2025. évi XCII. törvény a magánjogi tárgyú törvények módosításáról 59-60. §, 95. § (6) bekezdés.

Two Sides of the Coin – Distinguishing Between Product Liability and Product Guarantee

Keywords: product liability, product guarantee, consumer protection, defective goods, quality defect, compensation for damage

Since the 20th century, one of the major areas of research in the field of private law liability has been the issue of the manufacturer's direct liability. The basis of direct manufacturer liability was essentially established in both common law and continental legal systems by a breakthrough in the relative structure of obligations, namely the contractual doctrine of privity of contract.⁴¹ It can be said that from the first half of the 20th century, several prominent representatives in Hungarian private law devoted attention to the study of multiple obligation relationships, including, László Villányi Fürst,⁴² Béni Grosschmid⁴³ and Salamon Beck.⁴⁴ In the private law literature of the second half of the 20th century, numerous studies were published on the topic of the breakdown of the relative structure of obligations.⁴⁵

The examination of the breakdown of the relative structure gained even greater prominence after research on consumer protection and product liability began to appear in Hungarian legal scholarship in the 1970s and 1980s. Studies in the field of product liability – by Emília Weiss,⁴⁶ Tamás Lábady,⁴⁷ Béla Kemenes,⁴⁸ Zoltán Novotni,⁴⁹ Tamás Sándor⁵⁰ and Judit Fazekas⁵¹ – analyse not only the problem of the breakdown of the relative structure but also the doctrinal characteristics of strict, objective product liability, as well as the relationship between product liability and Hungarian judicial practice.

This presentation examines two manifestations of the breakthrough of the relativity of obligations, namely the legal institutions of product liability and product guarantee, which have gained particular relevance due to their inclusion as independent legal institutions in

---

⁴¹ The principle of privity of contract was explained by Lord Abinger in the case of *Winterbottom v. Wright* 10 M&W. 109, 152 Eng. Rep. 402 (Ex. 1842) and became a general principle of contract law, according to which rights and obligations can only be imposed on contracting parties by a contract, and consequently claims arising from breach of contract can only be enforced against such obligors with whom the obligee has a legal relationship.

⁴² Fürst, L. (1934). *The structure of private law*. Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata.

⁴³ Grosschmid, B. (1897-1899). *Chapters from the sphere of our contract law I-II. vol.* Budapest, Athenaeum.

⁴⁴ Beck, S. (1941). *Four thesises*. Kertész J. Nyomda.

⁴⁵ See the works of Gyula Eörsi, Attila Harmathy, Emília Weiss, Zoltán Novotni.

⁴⁶ Weiss, E. (1973). *The liability of the producer of the product towards consumers*. Comparative legal study. Civil Law Studies. Budapest, ELTE ÁJK.

⁴⁷ Lábady, T. (1976). Legal issues of product liability insurance and possible solutions. *Insurance Review*, (7-8).

⁴⁸ Kemenes, B. (1973). The cost and compensation claim of the buyer, consumer, user in the event of defective performance is de lege ferenda. *Hungarian Law*, (1).

⁴⁹ Novotni, Z. (1983). Signs of the disintegration of the two-person relative structure in our law of obligations. *Journal of Legal Studies*, (11), 688-698.

⁵⁰ Sándor, T. (1970). *Producer's liability*. Civil Law Studies 1. Budapest, ELTE ÁJK.

⁵¹ Fazekas, J. (1995). *Consumer rights – consumer protection*. Economic and Legal Publishing House, Budapest.

the new Civil Code.⁵² Product liability and product guarantee can be viewed as two sides of the same coin, as both are based on the manufacturer's direct liability; however, while strict, extra-contractual product liability obligates the manufacturer to compensate for personal injury and property damage caused by a product (good) with a safety defect, whereas product guarantee imposes guarantee liability for quality defects in the product directly on the manufacturer.

Product guarantee provides the legal basis for the consumer to demand the repair or replacement of the movable item (product) directly from the manufacturer in the event of a quality defect. The manufacturer is in breach of contract if the product does not meet the applicable quality requirements at the time the product was placed on the market by the manufacturer, or does not possess the characteristics specified in the manufacturer's description. The manufacturer is liable only for defects that arose while the product was still under its control.⁵³

As for the distinction between product liability and product guarantee, the fundamental difference is that while product liability is a form of liability for non-contractual damage, product guarantee falls under contractual liability, specifically as one of the objective legal consequences of defective performance.

In both legal frameworks, the key element is a product defect, which gives rise to the manufacturer's liability for damages under product liability law, and to the manufacturer's obligation to repair or replace the product under the product guarantee.

However, while in the case of a product guarantee claim the defect refers to a quality defect in the product,⁵⁴ in product liability the defect in the product essentially refers to a safety defect that causes personal injury (injury to life or bodily integrity, or the death of the injured party) or damage to other property.⁵⁵

While a product guarantee claim is limited to cases where a business sells a movable item to a consumer and concerns specific performance – repair or replacement of the product – a product liability claim for damages is not exclusively of a consumer protection nature, as it extends without limitation to all personal injury claims. Damage to other items, however, can only be claimed under product liability – according to currently applicable rules – if the damaged item is, by its ordinary intended use, intended for private use or private consumption and the injured party used it for such a purpose.

There are similarities regarding exemption from product guarantee and product liability. In this regard, the legislature did not seek to emphasize the differences between the two legal institutions; on the contrary, it is evident that it intended to define the grounds for exemption from product guarantee obligations and the grounds for exemption from product

---

⁵² Act V of 2013 on the Civil Code, §§ 6:168-170 and §§ 6:550-559.

⁵³ Civil Code, § 6:168.

⁵⁴ Civil Code, § 6:168. A product is defective if it does not meet the quality requirements in force at the time the product was placed on the market by the manufacturer, or does not have the properties specified in the description given by the manufacturer.

⁵⁵ Civil Code, § 6:554. A product is defective if it does not provide the safety that can generally be expected taking into account its intended use, its reasonably foreseeable use, the information about the product, the date of the product being placed on the market, and the state of science and technology. The product will not be defective if a product offering greater safety is later put on the market.

liability in the same manner. For our part, we do not see any dogmatic basis for this, since product liability in this regard cannot be interpreted as a special form of liability but rather as an objective claim similar to a guarantee and statutory guarantee, where, in order to ensure more effective enforcement of consumer rights, the legislature breaks the principle of relativity of contract and, by imposing a product guarantee obligation on the manufacturer, expands the circle of parties subject to guarantee obligations. The regulation of product liability has undergone significant amendments with effect from 9 December 2026, and has been supplemented with Sections 6:559/A and 6:559/B.⁵⁶

---

⁵⁶ See Act XCII of 2025 on the Amendment of Certain Private Law Acts, §§ 59–60 and 95(6).

A hibás teljesítés magyar, szlovák és cseh magánjogi szabályozásának fogyasztóvédelmi aspektusai

Kulcsszavak: hibás teljesítés, kellékszavatosság, jótállás, igényérvényesítés, fogyasztói adásvétel

A hibás teljesítés magyar, szlovák és cseh magánjogi szabályozásának fogyasztóvédelmi aspektusairól szóló előadás célkeresztjében a kérdéskör fontosabb gondolati elemei (hibás teljesítés szerződésszegési tényállása, kellékszavatosság, jótállás, a jogosult a hibás teljesítés okán megillető igények, igényérvényesítésre nyitva álló határidők) együttes működésének bemutatása áll; különösen azokról a jogintézményekről szólunk részletesebben, amelyek a magyar polgári jogi megoldástól távolabb esnek.

A kétpólusú szlovák magánjog tartópilléreit a polgári jogi kódex, valamint a kereskedelmi jogi törvénykönyv képezik. A hibás teljesítés szerződésszegési esete által okozott vagyoni érdeksérelem orvoslását a szlovák Ptk. háromszintű szabályozás útján rendezi. A közös történelmi gyökereknek, valamint az azonos jogszabályoknak köszönhetően a magánjogot egységesítő új cseh polgári törvénykönyv hatályba lépése – 2014. január 1. – előtti időben a cseh magánjog is hasonló szerkezetű megoldáson nyugodott. A hatályos cseh polgári jogi kódex a hibás teljesítés szabályozása során megőrizte a korábbi jogszabályok háromszintű szerkezetét.

A szlovák Ptk. hibás teljesítésről szóló általános szabályai a hibás teljesítés mellett szóló 6 hónapos vélelmet a nem fogyasztói szerződések körén kívül eső szerződések körére is kiterjesztik. Mindkét vizsgált polgári jogi kódex a bíróság előtti igényérvényesítés feltételévé teszi a hiba indokolatlan késedelem nélküli kifogásolását (e határidő akkor kezdődik, amikor a jogosultnak a szolgáltatás megvizsgálására lehetősége nyílt). A szlovák és a cseh polgári jogi kódex hibás teljesítésről szóló általános szabályai az igényérvényesítésre egyaránt 6 hónapos határidőt kötnek ki, azonban e határidő csak a szlovák jogi megoldás körében jogvesztő.

A szlovák polgári jogban a kötelezett a jótállási idő alatt jelentkező valamennyi hibáért helytállási kötelezettséggel tartozik, és e körben a jogosult a hibát a felfedezését követő 6 hónapos határidőben köteles kifogásolni. A kódex rögzíti a jótállási határidő jogvesztő jellegét.

Mindkét kódex szerint a jogosult részére a kijavítás, az elállás, valamint az árleszállítás igényei állnak rendelkezésre (a törvénykönyvek a hiba jellege mentén differenciálnak). Az előadásban szólunk az igényérvényesítés ún. kétszakaszos megoldásáról is, vagyis arról a modellről, amelyben a szavatossági (illetve a jótállási) igény bíróság előtti érvényesítésére az igény kötelezettel szembeni közlésétől számított általános elévülési időben kerülhet sor.

A második szinten az egyes szerződések szabályai térnek ki a hibás teljesítés kérdésének rendezésére. A szlovák kódex szerint az adásvételi szerződés körében a jogosult az árleszállítás, illetve az elállás igényeivel élhet. A jogosult köteles a hibát annak felfedezését követően, indokolatlan késedelem nélkül közölni a kötelezettel, de legkésőbb a 24 hónapos végső jogvesztő határidő elteltéig. A cseh polgári törvénykönyv az adásvételi szerződés

szabályai között rögzíti, hogy a kellékszavatosság meghatározó időpontja a kárveszélyátzállás időpontja, valamint azt is, hogy a kellékszavatosság a jótállási kötelezettséget nem érinti. Itt találjuk azt a szabályt is, amely kimondja, hogy a jogosultat nem illetik meg a szavatossági igények, ha a szerződéskötés időpontjában a szolgáltatás hibáját felismerhette. A cseh kódex értelmében a vevőt alapvető szerződésszegés esetén megilleti a kijavítás, kicserélés, árleszállítás, valamint az elállás igénye, míg közönséges szerződésszegés (illetve késedelmes igényérvényesítés) csupán a kijavítás és árleszállítás igényeit nyitja meg.

Mindkét kódex fogyasztói adásvételi szerződés altípusának szabályai leszögezik, hogy a kötelezett helytállási kötelezettségének időtartama a dologszolgáltatástól számított két év (e határidő használt dolog esetében egy évre leszállítható), és ebben az időtartamban érvényesül a hibás teljesítés mellett szóló (megdönthető) vélelem. A fogyasztó a kijavítás, kicserélés, árleszállítás és az elállás igényei közül választhat.

Az előadásban kitérünk az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/770 (2019. május 20.) a digitális tartalom szolgáltatására és digitális szolgáltatások nyújtására irányuló szerződések egyes vonatkozásairól, valamint az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/771 (2019. május 20.) az áruk adásvételére irányuló szerződések egyes vonatkozásairól, az (EU) 2017/2394 rendelet és a 2009/22/EK irányelv módosításáról, valamint az 1999/44/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló irányelvek integrációjára is.

Álláspontunk szerint a szlovák és a cseh polgári jog tartalmi és szerkezeti megoldásaihoz a magyar jog nézőpontjából is megfogalmazhatók jobbító szándékú észrevételek. Azt gondoljuk, hogy – a teljesség igénye nélkül – a bolti adásvételi szerződés altípusa és a feleslegesen többszintű szabályok a történelmi hagyományoknak (is) köszönhetően élnek tovább, és nem szolgálják a fogyasztók érdekeit, nem beszélve arról, hogy a jogszabályok értelmezését sem könnyítik meg. Említést érdemel, hogy a cseh és a szlovák polgári jogi kódexek nem ismerik a termékszavatosság fogalmát.

Consumer Protection Aspects of the Regulation of Defective Performance in Hungarian, Slovak, and Czech Private Law

Keywords: defective performance, statutory warranty for defects, contractual guarantee, enforcement of claims, consumer sales

The focal point of this study on the consumer protection aspects of the regulation of defective performance in Hungarian, Slovak, and Czech private law is the presentation of the combined operation of the key conceptual elements of the subject matter (the legal concept of breach of contract by defective performance, statutory warranty for defects, contractual guarantee, the claims available to the entitled party arising from defective performance, and the time limits for the enforcement of claims). The paper provides a more detailed analysis of those legal institutions that diverge from the solutions adopted in Hungarian civil law.

The two-pillar structure of Slovak private law rests on the Civil Code and the Commercial Code. The Slovak Civil Code regulates the remedying of pecuniary injury caused by defective performance as a form of breach of contract through a three-tier regulatory system. Owing to common historical roots and identical legislation, Czech private law prior to the entry into force of the new Civil Code unifying private law (1 January 2014) was also based on a similar structural solution. The Czech Civil Code currently in force has preserved the three-tier structure of the previous legislation in its regulation of defective performance.

The general rules on defective performance in the Slovak Civil Code extend the six-month presumption of the existence of a defect to contracts falling outside the scope of consumer contracts. Both examined civil codes make the timely notification of the defect without undue delay a precondition for the enforcement of claims before a court (this period begins when the entitled party had the opportunity to examine the performance). The general provisions on defective performance in both the Slovak and Czech Civil Codes prescribe a six-month time limit for the enforcement of claims; however, this time limit is preclusive only under Slovak law.

Under Slovak civil law, the obligor is liable for all defects covered by the guarantee, and within this framework the entitled party is required to notify the defect within six months from its discovery. The Code expressly provides for the preclusive nature of the guarantee period.

According to both codes, the entitled party may rely on claims for repair, termination of the contract, and price reduction (the codes differentiate according to the nature of the defect). The paper also addresses the so-called two-stage model of claim enforcement, i.e. the model under which warranty (or guarantee) claims may be enforced before a court within the general limitation period calculated from the notification of the claim to the obligor.

At the second level, the rules governing specific contracts address the regulation of issues related to defective performance. Under the Slovak Code, within the framework of a sales contract, the entitled party may assert claims for price reduction or termination (avoidance). The entitled party must notify the obligor of the defect without undue delay after its discovery, but no later than within a final preclusive period of 24 months. The Czech Civil

Code provides, within the rules on sales contracts, that the decisive point in time for statutory warranty for defects is the time when the risk passes, and also that such statutory warranty does not affect the guarantee obligation. It also stipulates that the entitled party is not entitled to warranty claims if the defect could have been recognized at the time of the conclusion of the contract. Under the Czech Code, in the case of a fundamental breach of contract, the buyer is entitled to repair, replacement, price reduction and termination, whereas in the case of a non-fundamental breach (or late assertion of claims), only repair and price reduction are available.

The provisions governing the subtype of consumer sales contracts in both codes stipulate that the period of the obligor's liability is two years from the delivery of the goods (this period may be reduced to one year in the case of second-hand goods), during which the (rebuttable) presumption of defective performance applies. The consumer may choose between claims for repair, replacement, price reduction, and termination (avoidance).

The paper also addresses the integration of Directive (EU) 2019/770 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and digital services, as well as Directive (EU) 2019/771 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the sale of goods, amending Regulation (EU) 2017/2394 and Directive 2009/22/EC, and repealing Directive 1999/44/EC.

In our view, from the perspective of Hungarian law, constructive observations may be formulated regarding the substantive and structural solutions of Slovak and Czech civil law. It appears that – without claiming completeness – the subtype of in-store sales contracts and the unnecessarily multi-layered regulation persist partly due to historical traditions and do not serve the interests of consumers, nor do they facilitate the interpretation of legislation. It is also noteworthy that the Czech and Slovak civil codes do not recognize the concept of product warranty in the sense of statutory warranty for defective products.

A hibás teljesítés egyes kérdései a digitális ökoszisztémában

Kulcsszavak: digitális termék, digitális szolgáltatás, hibás teljesítés, termékfelelősség, javításhoz való jog

A digitális ökoszisztéma fejlődése – az ágazat által felvetett egyéb közpolitikai kérdések mellett – növelte a fogyasztói jogviszonyok bonyolultságát mind a digitális termékek és szolgáltatások tartalma, mind a tájékoztatási formák, mind a szerződéskötési technikák, mind a fogyasztói szerződés tartalma, azaz az igénybe vett termék vagy szolgáltatás körében.

A fogyasztóvédelmi politika a fenti gazdasági változásokkal párhuzamosan – és részben e változásoknak köszönhetően – a piacok szabályozásának egyik legfontosabb közpolitikai eszközévé vált az Európai Unióban, a minimum harmonizációs jogalkotáson túllépve sok esetben a maximum-harmonizáció vagy akár a rendeletek megalkotásának eszközével. A téma aktualitását tehát a digitális ökoszisztéma bámulatos mértékű fejlődése, valamint az ezen fejlődés válaszaként született uniós szabályozási aktualitások adják.

A piaci szabályozási értelemben vett fogyasztóvédelmi szabályrendszer célja, hogy a fogyasztó döntéshozatali folyamata torzítatlan legyen, és a fogyasztó saját maga számára optimális döntést hozhasson. Egyes esetekben azonban az optimális döntéshozatali folyamat is vezethet olyan eredményre, hogy a fogyasztó nem a választása szerinti terméket vagy szolgáltatást kapja, vagyis a termék vagy szolgáltatás nem felel meg a fogyasztói döntéshozatal eredményeképp létrejött fogyasztói szerződés tartalmának. Az uniós jogalkotás legújabbban ezen felül azon eseteket is szabályozni kívánja, amikor a termék a szerződés megkötését követően hibásodik meg.

Az online környezetben egyes esetekben a fogyasztói minőség megállapítása is nehézségekbe ütközhet (ld. pl. eBay, Vinted és egyéb platformok), míg a kereskedőként fellépő vállalkozások felelősségi köreinek elhatárolása is számos kérdést vethet fel, különösen azért, mert a különböző horizontális és ágazati jogszabályok különböző (olykor egymással átfedő vagy egymásnak ellentmondó) kötelezettségeket határoznak meg a kereskedők, illetve vállalkozások számára.

A digitális tartalom szolgáltatására és digitális szolgáltatások nyújtására irányuló szerződések egyes vonatkozásairól szóló (EU) 2019/770 irányelv a digitális ökoszisztémában kötött szerződések hibás teljesítésének jogkövetkezményeit tisztázza, a fogyasztói jogokról szóló 2011/83/EU irányelv módosítása a tárgyi hatálya alá vonja a digitális termékekről szóló tájékoztatást, míg az új hibás termékekért való felelősségről szóló (EU) 2024/2853 irányelv egyértelműsíti a digitális termékek kapcsán (is) a termékfelelősségi szabályokat. Az áruk javítását előmozdító közös szabályok meghatározásáról szóló (EU) 2024/1799 irányelv pedig a korábbi kötelezettségeken túl javítási kötelezettséget ró a gyártókra.

Ezen felül a digitális ökoszisztémában számos ágazati jogszabály, így a termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelményekről szóló (EU) 2019/882

irányelv, vagy a digitális elemeket tartalmazó termékekre vonatkozó horizontális kiberbiztonsági követelményekről szóló (EU) 2024/2847 rendelet határozza meg a digitális termékekre/szolgáltatásokra vonatkozó többletkövetelményeket.

A digitális ökoszisztémában tehát megváltozik, illetve megváltozhat és elemzésre szorulhat a fogyasztói szerződés alanyainak definíciója, és speciális lehet a fogyasztói szerződés tárgya. Ezen változások természetes módon hatnak a fogyasztói szerződés teljesítésére, illetve a nem megfelelő teljesítés következményeire. A gyártói és forgalmazói felelőségek pontos meghatározása és elhatárolása új kihívásokat jelent mind a jogkövető vállalkozások, mind pedig a jogalkalmazó hatóságok és bíróságok számára.

Az előadás célja a fentieknek megfelelően a hibás teljesítésre vonatkozó horizontális és ágazati uniós szabályozás hatásainak feltérképezése, strukturált bemutatása és értékelése a fogyasztó megfelelő szintű védelme szempontjából.

Selected Issues of Lack of Conformity in the Digital Ecosystem

Keywords: digital content, digital service, lack of conformity, product liability, right to repair

The evolution of the digital ecosystem – alongside other public policy issues raised by the sector – has resulted in increased complexity of consumer contractual relationships. This complexity affects the definition of digital content and services, forms of consumer information, contracting techniques, and the content of consumer contracts (i.e., the scope of the product or service provided).

In parallel with – and partly due to – these economic changes, consumer protection policy has become one of the most important public policy instruments of market regulation in the European Union. Moving beyond minimum harmonization, it now frequently employs maximum harmonization or even regulations with direct applicability in the Member States.

The relevance of this topic is underscored by the remarkable pace of development in the digital ecosystem and the recent EU legislative developments responding to these economic changes. The objective of consumer protection regulation, in the context of market regulation, is to ensure that the consumer decision-making process remains undistorted, allowing the consumer to make an optimal choice. In certain cases, however, even an optimal decision-making process can lead to an outcome where the consumer does not receive the product or service of their choice – meaning the product or service does not conform with the content of the consumer contract concluded as a result of that decision. Furthermore, recent EU legislation aims to regulate cases where a product develops a defect after the conclusion of the contract.

In the digital ecosystem, even determining whether an individual qualifies as a consumer can pose difficulties (e.g., eBay, Vinted, and other platforms), while delimiting the spheres of liability of businesses acting as traders may also raise numerous issues. This is particularly true due to the fact that various horizontal and sectoral regulations impose different (sometimes overlapping or conflicting) obligations on traders.

Directive (EU) 2019/770 on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and digital services clarifies the legal consequences of lack of conformity for the supply of digital content and digital services. The amendment of Directive 2011/83/EU on consumer rights extends its scope to information requirements relating to digital content and digital services under its scope, while Directive (EU) 2024/2853 on liability for defective products clarifies product liability rules concerning digital products as well. Additionally, Directive (EU) 2024/1799 (Right to Repair Directive) introduces obligations for manufacturers to repair products beyond existing remedies for lack of conformity.

Moreover, several sector-specific legislation within the digital ecosystem impose additional requirements on digital products and services, such as Directive (EU) 2019/882 on the accessibility requirements for products and services, or Regulation (EU) 2024/2847 on horizontal cybersecurity requirements applicable to products with digital elements (Cyber Resilience Act).

Consequently, in the digital ecosystem, the definition of the parties to a consumer contract may change and require further analysis, and the subject matter of the consumer contract may be specific or atypical. These changes naturally affect the performance of consumer contract and the consequences of non-conformity. The precise definition and delimitation of manufacturer and distributor liability present new challenges for both compliant businesses and regulatory authorities and courts.

In accordance with the above, the aim of the presentation is to map, systematically present and evaluate the impacts of horizontal and sectoral EU regulations from the perspective of ensuring a high level of consumer protection.

A békéltető testület hibás teljesítéssel kapcsolatos gyakorlata

Kulcsszavak: fogyasztó, kkv, hibás teljesítés, szavatosság, jótállás

Az előadás témájának megközelítése szükségszerűen két irányból történik: egyrészt nem hagyhatjuk figyelmen kívül a fogyasztóvédelmi jogot kutató és oktató szakemberként a hibás teljesítéssel kapcsolatos hazai és európai szabályozás fejlődését, alakulását és az ezzel kapcsolatos joggyakorlatot, másrészt a békéltető testületi tevékenységünk során a fogyasztók és vállalkozások közötti jogviták elbírálása körében szerzett gyakorlati tapasztalatainkat.

Az előadás során a békéltető testületek hibás teljesítéssel kapcsolatos jogalkalmazási gyakorlatát probléma-orientált megközelítésben mutatjuk be, és igyekszünk feltárni azokat a pontokat, amelyek a testületi eljárás során a legtöbb dilemmát okozzák, valamint a legjobb jogalkalmazási gyakorlatokat és a határozatok bírósági felülvizsgálata során tisztázott releváns kérdéseket.

A fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződések szabályozását az elmúlt 40 évben számos impulzus érte az európai és a hazai jogalkotó részéről is. A fogyasztóvédelmi szabályozásban a szerződésszegéssel, azon belül is a hibás teljesítéssel kapcsolatos tagállami joganyag volt egyike az utolsó mementóknak, jelezve azt, hogy az európai jogalkotó hosszú időn keresztül kizárólag minimum-harmonizációs eszközök révén avatkozhatott bele a nemzeti szerződési jogok tradicionálisabb rétegeibe. A tagállamok még olyan időkben is rezisztensek tudtak maradni az európai egységesítési kezdeményezésekkel szemben, amikor európai szakmapolitikai akarattal európai egységes szerződési jogi keretrendszerek, vagy akár a fogyasztói jogok horizontális maximum-harmonizációja mellett.

A fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló 1999/44/EK irányelv minimum harmonizáció révén átültetett szabályai a szerződési jogunk szerves részévé váltak, köszönhetően a jogrendszer koherenciáját, a szabályozási összhangot előtérbe helyező, gondos kodifikációnak, amely nem mellőzte a jogalkotói bravúrokat sem, kihasználva a minimum harmonizáció adta lehetőségeket. A szabályozást korábbi állapotában is már többes rétegződés jellemezte (Ptk., kötelező jótállásról szóló kormányrendelet, NGM rendelet a fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés keretében eladott dolgokra vonatkozó szavatossági és jótállási igények intézésének eljárási szabályairól), ugyanakkor – eltekintve a fogyasztói mindennapi jogalkalmazást és a vállalkozói jogkövetést könnyítő részletszabályok hiányától – mégis szabályozási harmónia jellemezte.

A 2020-as évektől kezdve a jogalkotó több alkalommal érezte szükségét a szavatosság- és jótállással kapcsolatos szabályok finomításának. A jogalkotás indokai rendkívül változatosak voltak: az ikerirányelvek (2019/770, 2019/771 EU irányelvek) átültetésének kötelezettségén kívül, fogyasztói visszajelzések és egyéni képviselői indítványok is alapjául szolgáltak a jelenleg hatályos szabályozási *kakofónia* kialakulásához.

Az eljáró tanács a békéltető testületi eljárás „instant” jellegéből, korlátozott eljárási lehetőségeiből adódóan nagymértékben hagyatkozik a fogyasztót megillető fordított bizonyí-

tási terhekre (hibás teljesítés véelme, jótállási kötelezettségek, érvénytelenségi okok, kógencia), a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvénybe beépített, könnyebb jogalkalmazást elősegítő eljárási szabályokra (a fogyasztó kitanításhoz való joga, kérelem megváltoztatásának lehetősége, mediációs és arbitrációs jegyek keveredése). Mindezek ellenére a békéltető testületi eljárás során számos egyedi mérlegelést kívánó, ugyanakkor tömegesen előforduló kérdésben kell megfelelően elbírálni a fogyasztó és vállalkozás közötti jogvitákat.

Az előadásban az eljárás során felmerülő legvitatottabb kérdéseket érintjük: a szabályozás rétegződéséből eredő problémák; a fogyasztóvédelmi jog eltérően szabályozott alanyi hatályának kérdése – a kkv-k fogyasztói jogvédelemre jogosultságának vitája; a fogyasztók percepciói az elvárható minőség, a hibás teljesítés véelme és a kötelező jótállás keresztmetszetében; a bizonyítás elfogadhatósága; a jogorvoslati igényekkel kapcsolatos bizonytalanságok; a békéltető testületi döntések bírósági felülvizsgálatának tapasztalatai.

The Consumer Arbitration Board's Practice in Relation to Non-conform Performance of the Contract

Keywords: consumer, SME, lack of conformity, statutory warranty, guarantee

The approach to the topic of the lecture is necessarily from two directions: as a researcher and lecturer in consumer protection law, I cannot ignore the development and changes in national and EU legislation related to contractual non-conformity and the related case-law, and on the other hand, my practical experience gained in the course of my activities in the Arbitration Board when adjudicating legal disputes between consumers and businesses.

In my presentation, I will use a problem-oriented approach to present the decision-making practice of conciliation bodies in relation to lack of conformity, and I will try to identify the issues that raise the most interpretative difficulties during the proceedings before the Arbitration Board, best practices in legal interpretation and application of the law and the relevant issues clarified during the judicial review of decisions.

Over the past 40 years, the regulation of contracts between consumers and businesses has been influenced by numerous legislative initiatives from both European and national legislators. In consumer protection legislation, national rules on breach of contract, and more specifically on lack of conformity, were among the last strongholds, indicating that for a long time the European legislator could only intervene in the more traditional layers of national contract law through minimum harmonisation tools. Member States have been able to remain resistant to European harmonisation initiatives even at a time when the European policy supported the establishment a Common European Sales Law (CESL) or even the horizontal maximum harmonisation of consumer protection law (Consumer Rights Directive 2011/83/EU).

The rules of Directive 1999/44/EC on certain aspects of the sale of consumer goods and associated guarantees, transposed through minimum harmonisation, have become an integral part of national contract law, thanks to a careful codification that emphasizes the coherence of the legal system and regulatory harmony, which did not neglect legislative innovations either, taking advantage of the opportunities provided by minimum harmonisation. Even in its previous state, the regulation was characterised by multi-layered regulation (Hungarian Civil Code (Act V of 2013), government decrees on mandatory guarantees, Decree of the Ministry for National Economy on the procedural rules for the enforcement of statutory warranty and guarantee claims), however, apart from the lack of detailed rules of everyday exercise of rights by consumers and businesses, it was still characterised by regulatory coherence.

From the 2020s onwards, the legislator considered it necessary to refine the rules on statutory warranty and guarantees on several occasions. The reasons for the legislative amendments were extremely varied, in addition to the obligation to transpose the twin directives (Directives (EU) 2019/770 and (EU) 2019/771), consumer feedback and individual members of parliament also served as a basis for the current regulatory complexity.

Due to the „instant” nature of the proceedings before the conciliation body and its limited procedural possibilities, the adjudicating panel relies heavily on the reversal burden of proof (presumption of lack of conformity, obligations arising from the guarantee, grounds

of invalidity, mandatory rules), the procedural provisions laid down in the Consumer Protection Act that facilitate the application of the law (the consumer's right to guidance, the possibility to modify the claim, the hybrid characteristics of mediation and arbitration). Despite all this, in the course of the arbitration board procedure, the dispute between the consumer and the business must be properly adjudicated in a numerous recurring types of cases that require individual consideration.

In my presentation, I would like to address the most controversial issues arising during the procedure: problems arising from multi-layered regulation; the question of the differently regulated personal scope of consumer protection law – the debate on the eligibility of SMEs for consumer protection; consumer perceptions in the inter section of expected quality, presumption of lack of conformity and mandatory guarantees; admissibility of evidence; uncertainties concerning legal remedies; experiences of judicial review of the decisions of conciliation bodies.

A hibás teljesítés egyes pénzügyi fogyasztóvédelmi aspektusai – különös tekintettel a devizahitelezésre

Kulcsszavak: hibás termék, pénzügyi szolgáltatások, devizahitel, devizaalapú hitel, kúriai joggyakorlat, piaci paradigma

A jelenleg hatályos Polgári Törvénykönyv hibás teljesítésre vonatkozó rendelkezései,⁵⁷ különösen az annak jogkövetkezményei körében szabályozott egyes szavatossági igények (leginkább a kijavítás, kicserélés) első látásra inkább tárgyasult dolgokra vonatkozó kötelmekre lettek modellezve. Mégis, a pénzügyi szolgáltatások esetén is releváns lehet a hibás teljesítés: az elmúlt mintegy két évtized tömegeket érintő, társadalmi szintű problémákat kiváltó válságjelensége, az ún. „devizahitelezés” kapcsán is felmerült, hogy a szóban forgó konstrukció „hibás termék” lenne.⁵⁸ Ennek kapcsán az egyik gyakori érvelés arra utal, hogy valójában nem is hitelről vagy kölcsönről van szó, hanem a fogyasztók szándékával ellentétben befektetésről. Az e körben olvasható nézetek másik csoportja szerint pedig valójában nem volt az ügyletek mögött külföldi forrás, így „devizahitelről” sem lehet szó.⁵⁹ Ugyanakkor számos aspektus vizsgálatát követően több szerző úgy foglal állást, hogy a devizahitelek „nem hibás vagy csalárd termékek, bár a belföldi hitelekhez képest nagyobb kockázatokat hordoznak”,⁶⁰ azonban e kockázatok vállalása a forintkölcsönöknél alacsonyabb mértékű kamat áráként fogható fel. Mindez nem zárja ki, hogy a pénzintézetek által alkalmazott egyedi szerződések, illetve általános szerződési feltételek adott esetben tisztességtelen feltételeket tartalmazhattak.⁶¹

A tisztánlátást a *fogalmi zűrzavar* is nehezítette, hiszen sem a korabeli szabályozás, sem az elmélet és gyakorlat nem tett világos különbséget a devizahitel és a devizaalapú hitel között, és/vagy eltérő fogalommeghatározásokkal operáltak. Miként arra a Kúria is rámutat a 6/2013. Polgári jogegységi határozatban (a továbbiakban: 6/2013. PJE határozat): a jogszabályok igen következetlen megnevezéseket használtak a konstrukció elnevezésére, és az egyes jogszabályok részben eltérő módon definiálták a devizaalapú kölcsönt.⁶² Ezek a

---

⁵⁷ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről; a 6:157. § (1) bekezdése értelmében: a kötelezett hibásan teljesít, ha a szolgáltatás a teljesítés időpontjában nem felel meg a szerződésben vagy jogszabályban megállapított minőségi követelményeknek; nem teljesít hibásan a kötelezett, ha a jogosult a hibát a szerződéskötés időpontjában ismerte, vagy a hibát a szerződéskötés időpontjában ismernie kellett.

⁵⁸ Ld. pl. Róna, P. (2013). A hibás termék. *Magyar Nemzet*, (augusztus 8.), 6.

⁵⁹ E nézetekről ad összefoglaló áttekintést: Farkas, I. (2017). A devizahitelezés problémája, és ami mögötte van. *Acta Humana*, (4), 35-50.

⁶⁰ Farkas, 2017, p. 39. Ugyanerre a következtetésre jut még pl. Kovács, L. (2013). A devizahitelek háttere. *Hitelintézeti Szemle*, (3), 183-193.

⁶¹ Wágner, T. (2025). Devizahitelezés Magyarországon: a válság okai és a válság megoldásával kapcsolatos kormányzati intézkedések. *Kapocs*, (1-2), 45-59.

⁶² A 3/2010. (III. 25.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdése szerint a *devizahitel* a forinttól eltérő pénznemben folyósított és törlesztett hitel, míg a *devizaalapú hitel* devizában nyilvántartott, de forintban folyósított vagy törlesztett hitel. A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvénynek 2010.

különböző, *utólagos jogszabályi fogalommeghatározások* az adott jogszabály céljának megfelelően más-más szempontok figyelembevételével, eltérő tartalmú definíciót adtak.⁶³ A 6/2013. PJE határozat értelmében a devizaalapú hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződések devizaszerződések. A Kúria e három, gazdasági szempontból hasonló célú szerződés tekintetében a *devizaalapúság* jellegadó vonásának azt tekintette, hogy „a felek a hitelezőnek és az adósnak a kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozták meg (kirovó pénznem), és azt mindkét fél forintban volt köteles teljesíteni (lerovó pénznem).” A Szegedi Ítéltábla pedig világos distinkciót tesz a *devizaalapú kölcsön, a forintalapú kölcsön és a devizaszerződés* között. Forintkölcsön esetén „a pénztintézet forintösszeget folyósít, ebben történik a visszafizetés is, az ügyfél azonban – a devizaalapú kölcsönökhöz képest – lényegesen magasabb, fix ügyleti kamat mellett jut a kölcsönösszeghez, ugyanakkor árfolyamkockázatot nem visel.” Ezzel szemben a devizaszerződés esetében „devizafolyósítás történik kedvező ügyleti kamattal. Ilyenkor történhet a törlesztés devizában vagy forintban, ettől függ, visel-e az ügyfél árfolyamkockázatot. A devizaalapú hitelezés lényege, hogy a kölcsön folyósítása és törlesztése forintban történik, amit azonban devizában kalkulálnak, az alapján számítják a hitelösszegeket és a törlesztőrészeket.” A devizaalapú hitel tehát lényegében „forinthitel értékállandósági kikötéssel: az adós mindig az aktuális devizaárfolyam átszámításával köteles forintban törleszteni a tartozását.”⁶⁴

A fentiek alapján úgy tűnik, mintha utólagos jogalkotással, illetve értelmezéssel próbálták volna kodifikálni és legitimálni a devizahitelezés gyakorlatát, azonban a *kirovó és lerovó pénznem különbözőségére épített konstrukció nem a XXI. század találmánya*: „a kirovónak az általában preferált hazai hivatalos fizetőeszközhöz képest értékertartóbb pénznemben való meghatározása (kirovása) ismert és elismert értékállandósági eszköz. Erre vonatkozóan a kifejezetten gazdag magyar magánjogi irodalom mellett elegendő Bíró György kandidátusi értekezésére utalni (*Az értékállandóság biztosítékai a kötelmi jogviszonyokban*, Miskolc, 1993.)”.⁶⁵ Mégis, „idegenné azáltal válik a konstrukció, hogy a pénzkötelmi jogviszony tényszerűen és jogi értelemben is domináns elemeihez képest a spekulatív elem válik meghatározóvá és borítja meg a jogviszonyt.”⁶⁶ Ezáltal az uralkodó piaci logikának

---

szeptember 27-től hatályos 200/A. § (1) bekezdése szerint *devizaalapú a hitel-, a kölcsön-, illetve a pénzügyi lízingszerződés*, ha azt devizában tartották nyilván, vagy devizában nyújtották és forintban törlesztik. A devizakölcsönök törlesztési árfolyamának rögzítéséről és a lakóingatlanok kényszerértékesítésének rendjéről szóló 2011. évi LXXV. törvény 1. § (1) bekezdés 1. pontja szerint az adott törvény és a felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban *devizakölcsön* a természetes személy, mint adós vagy adóstárs és a pénzügyi intézmény között létrejött olyan kölcsönszerződés alapján fennálló tartozás, amelynél a kölcsön nyilvántartási pénzneme euró, svájci frank vagy japán jen és a hiteladós törlesztési kötelezettségét forintban teljesíti.

⁶³ Pomeisl, A. J. (2017). A devizaalapú kölcsön fogalmi elemei és konstrukció jogi megítélése a Kúria gyakorlatában. *Acta Humana*, (4), 71-88.

⁶⁴ Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.052/2012/7. sz. ítélet indokolása, 7–8.

⁶⁵ Leszkoven, L. (2017). Gazdasági magánjog – gazdaság és magánjog. *Miskolci Jogi Szemle*, (2, különszám), 338-346.

⁶⁶ Leszkoven, 2017, p. 342.

és az ezt tükröző haszon- és érdekelvű kötelmi jogi megközelítésnek „alávetett polgári viszonyokban is a hatalmat érvényesítő szemlélet érvényesül”,⁶⁷ ami *végeláthatatlan küzdelemmé teszi a fogyasztóvédelemmel való foglalatosskódást*. Mindezt jól illusztrálják a devizahitelezéssel kapcsolatos, nyugvópontra jutni nem akaró, újabb és újabb jogalkotási és jogalkalmazási fejlemények is,⁶⁸ rámutatva arra, hogy a jogi felépítmény, a törvény szöve-
déke szilárd alapok nélkül „mindig fölfeslik valahol.”⁶⁹

---

⁶⁷ Frivaldszky, J. (2014). A pénzügyi világválságból a klasszikus természetjogi elvek újbóli érvényesülése felé. In Frivaldszky, J. (szerk.), *Tanulmányok a jog erkölcsi alapjairól*. (p. 179). Budapest, Pázmány Press.

⁶⁸ Ezekkel kapcsolatban ld. pl. a BGE Fogyasztóvédelmi Kutatócsoportja által 2026. január 28-án megrendezett konferenciát, illetve az előadások összefoglalását tartalmazó absztraktkötetet: Hámori, A. & Hamar, F. P. (szerk., 2026). VII. Fogyasztóvédelmi aktualitások – új kihívások a fogyasztóvédelemben. VII. Consumer Protection Updates – New Challenges in Consumer Protection. Budapest, Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem [ISBN 978-615-6886-23-1 (nyomtatott), ISBN 978-615-6886-24-8 (pdf)].

⁶⁹ József, A. (1934). *Eszmélet*. (Elérhető: <https://magyar-irodalom.elte.hu/sulinet/igyjo/setup/portrek/jozsefa/eszmelet.htm>).

Financial Consumer Protection Aspects of Defective Performance – With Particular Regard to Foreign Currency Lending

Keywords: defective product, financial services, foreign currency loan, foreign currency–denominated loan, Curia case law, market paradigm

The provisions of the Hungarian Civil Code on defective performance,⁷⁰ especially certain statutory warranty claims regulated among its legal consequences (most notably repair and replacement), at first glance appear to be modelled primarily on obligations concerning tangible property. Nevertheless, defective performance may also be relevant in the context of financial services: in connection with the crisis phenomenon of the past two decades affecting large numbers of consumers and causing problems at societal level, namely so-called “foreign currency lending,” the question has also arisen whether the contractual construction in question could be considered a “defective product.”⁷¹ One common line of argument in this regard suggests that these transactions are in fact not loans, but investments contrary to consumers’ intentions. Another view holds that there were no actual foreign currency funds behind these transactions, and thus they cannot be considered “foreign currency loans.”⁷² At the same time, after examining numerous aspects, several authors conclude that foreign currency loans are “not defective or fraudulent products, although they carry higher risks compared to forint-denominated loans”;⁷³ however, assuming these risks may be regarded as the price of lower interest rates compared to forint-denominated loans. This does not exclude the possibility that individual contracts or general terms and conditions applied by financial institutions may, in certain cases, have contained unfair terms.⁷⁴

Conceptual confusion further hindered clarity, as neither the regulation in force at the time nor legal scholarship and practice made a clear distinction between foreign currency loans and foreign currency-denominated loans, and/or applied differing definitions. As pointed out by the Curia in its Civil Law Uniformity Decision No. 6/2013 (hereinafter: 6/2013 PJE), legislation used highly inconsistent terminology for describing the construction, and individual legislative acts defined foreign currency-denominated loans in partially different

---

⁷⁰ Pursuant to Section 6:157 (1) of Act V of 2013 on the Civil Code, the obligor performs defectively if, at the time of performance, the service does not comply with the quality requirements stipulated in the contract or prescribed by law.

⁷¹ See e.g. Róna, P. (2013). A hibás termék. *Magyar Nemzet*, (aug. 8.) 6.

⁷² An overview of these views is provided by Farkas, I. (2017). A devizahitelezés problémája, és ami mögötte van. *Acta Humana*, (4), 35-50.

⁷³ Farkas, 2017, p. 39. The same conclusion is also reached, for example, by Kovács, L. (2013). A devizahitelek háttere. *Hitelintézési Szemle*, (3), 183-193.

⁷⁴ Wágner, T. (2025). Devizahitelezés Magyarországon: a válság okai és a válság megoldásával kapcsolatos kormányzati intézkedések. *Kapocs*, (1-2), 45-59.

ways.⁷⁵ These subsequently adopted statutory definitions varied and provided differing definitions depending on the purpose of the given legislation and the aspects taken into account.⁷⁶

According to Decision 6/2013 PJE, foreign currency–denominated credit, loan, and financial leasing agreements qualify as foreign currency contracts. In respect of these three contracts, similar in economic function, the Curia identified the defining feature of foreign currency denomination as the fact that “the parties determined both the creditor’s and the debtor’s monetary obligations arising from the contract in a foreign currency (the currency of account), while performance had to be rendered in forints by both parties (the currency of payment).” The Szeged Court of Appeal, on the other hand, draws a clear distinction between foreign currency-denominated loans, forint-denominated loans, and foreign currency contracts. In the case of a forint loan, “the financial institution disburses an amount in forints, and repayment is also made in forints; however, compared to foreign currency-denominated loans, the consumer obtains the loan amount at a significantly higher, fixed interest rate, while not bearing exchange rate risk.” By contrast, in the case of a foreign currency contract, “disbursement is made in foreign currency with a favourable interest rate. Repayment may occur either in foreign currency or in forints, depending on this, the consumer may bear exchange rate risk.” The essence of foreign currency-denominated lending is that both disbursement and repayment take place in forints, but are calculated in foreign currency, on the basis of which the loan amounts and instalments are determined. Thus, a foreign currency-denominated loan is essentially “a forint loan with a value-preservation clause: the debtor must always repay the debt in forints converted at the current exchange rate.”⁷⁷

Based on the above, it may seem as though the practice of foreign currency lending was codified and legitimised through subsequent legislation and interpretation. However, the construction based on the distinction between the currency of account and the currency of payment is not an invention of the 21st century: defining the obligation in a more stable currency than the typically preferred domestic legal tender is a known and recognized instrument of value preservation. In this regard, it is sufficient to refer, in addition to the rich Hungarian private law literature, to György Bíró’s dissertation (*Guarantees of Value*

---

⁷⁵ According to Section 2 (1) of Government Decree No. 3/2010 (III. 25.), a foreign currency loan is a loan disbursed and repaid in a currency other than the Hungarian forint, while a foreign currency-denominated loan is a loan recorded in a foreign currency but disbursed or repaid in forints. Pursuant to Section 200/A (1) of Act CXII of 1996 on Credit Institutions and Financial Enterprises, in force from 27 September 2010, a loan, credit, or financial leasing agreement is considered foreign currency-denominated if it is recorded in a foreign currency or granted in a foreign currency and repaid in forints. According to Section 1 (1), point 1 of Act LXXXV of 2011 on the fixing of exchange rates for the repayment of foreign currency loans and on the rules of forced sales of residential properties, for the purposes of that Act and the legislation issued under its authorization, a foreign currency loan is a debt arising from a loan agreement concluded between a natural person as debtor or co-debtor and a financial institution, where the currency of record of the loan is euro, Swiss franc, or Japanese yen, and the debtor fulfils the repayment obligation in forints.

⁷⁶ Pomeisl, A. J. (2017). A devizaalapú kölcsön fogalmi elemei és konstrukció jogi megítélése a Kúria gyakorlatában. *Acta Humana*, (4), 71-88.

⁷⁷ Reasoning of the judgment of the Szeged Court of Appeal in case No. Pf.I.20.052/2012/7, 7-8.

Preservation in Obligational Legal Relationships, Miskolc, 1993).⁷⁸ Nevertheless, the construction becomes “alien” insofar as the speculative element becomes dominant relative to the factual and legal elements of the monetary obligation relationship and distorts the contractual relationship.⁷⁹ As a result, even within civil relations governed by prevailing market logic and a profit- and interest-based approach to the law of obligations, a power-based perspective prevails,⁸⁰ *turning engagement in consumer protection into an endless struggle*. This is well illustrated by the continuing legislative and judicial developments related to foreign currency lending,⁸¹ demonstrating that without solid foundations, the legal superstructure, the fabric of law will always “unravel somewhere.”⁸²

---

⁷⁸ Leszkoven, L. (2017). Gazdasági magánjog – gazdaság és magánjog. *Miskolci Jogi Szemle*, (2, special edition), 338-346.

⁷⁹ Leszkoven, 2017, p. 342.

⁸⁰ Frivaldszky, J. (2014). A pénzügyi világválságból a klasszikus természetjogi elvek újbóli érvényesülése felé. In Frivaldszky, J. (ed.), *Tanulmányok a jog erkölcsi alapjairól*. (p. 179). Budapest, Pázmány Press.

⁸¹ In this regard, see, for example, the conference organized by the Consumer Protection Research Group of Budapest University of Economics and Business, as well as the abstract volume containing summaries of the presentations: Hámori, A. & Hamar, F. P. (eds., 2026). VII. Fogyasztóvédelmi aktualitások – új kihívások a fogyasztóvédelemben. VII. Consumer Protection Updates – New Challenges in Consumer Protection. Budapest, Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem [ISBN 978-615-6886-23-1 (print), ISBN 978-615-6886-24-8 (pdf)].

⁸² József, A. (1934). *Eszmélet*. (Available: <https://magyar-irodalom.elte.hu/sulinet/igyjo/setup/portrek/jozsefa/eszmelet.htm>).

Neurotechnológia a terápiás célon túl: a wellness agy-számítógép interfész neurojogi veszélyeiről

Kulcsszavak: neurofeedback, neuroreguláció, agytuning, fogyasztói enhancement, mentális jóllét, kognitív szabadság

Számos agyi, központi idegrendszeri és mentális-pszichés betegségben szenvedő ember él szerte a világon. Ezért célkitűzés, hogy úgy kapjanak segítséget a neurotechnológiai kutatások erősítésével, hogy közben az emberiség elkerülje a transzhumanista antropológia veszélyét, illetve a konvergens tudományok, s különösen az idegtudományok és a mesterséges intelligencia kombinációjával előálló, az emberek agya feletti uralom átvételét és az abból fakadó manipulálási helyzetek kialakulását. A transzhumanista utópia voltaképpen egy disztópikus scenárió naiv és optimista félreértése. A 'technomegváltás' hite vakká teheti korunk tudását az elembertelenedés veszélyére. Ezért figyelni kell arra, hogy a neurotechnológiai fejlesztések az embert szolgálják, és ne próbálják annak természetét megváltoztatni. Ez utóbbi szempontjából a legközpontibbnak minősülő (vagy annak tekintett) részek „meghekkelő” növelése, vagyis az '*enhancement*', és különösen az agy tekintetében, vagyis az „agytuning” az első veszélyes lépést jelentheti a transzhumanista projekt megvalósítása felé. Van, aki a *kognitív szabadság(jog) pozitív* („valamihez való jog”) oldalának tekinti az agy/elme potenciálását, az ahhoz való „emberi jogot”. E felfogásban az agyi képességek fokozására vonatkozó egyéni döntés a szabad önmeghatározás, a kognitív szabadság része, amelyet nem lehet és nem szabad kívülről korlátozni. Az ember ugyanis az önálló gondolkodáshoz való joga révén szükségképpen jogosított kell, hogy legyen arra, hogy elmebeli képességeinek teljes spektrumát kihasználja, ezzel valósítva meg, bontakoztatva ki önmagát.

A legújabb műszeres agystimulációs technológiák ('*Neurofeedback*') már az agy strukturális és funkcionális *plaszticitása*, azaz képlékenysége ('neuroplaszticitás') alapján – vagyis, hogy az idegsejtek új kapcsolatokat hozhatnak létre és átszervezhetik az idegpályákat az agyműködés javítása érdekében – minden kétségen kívül a *normál* agytevékenységek fokozására is alkalmasak. Ezért egyes, agytevékenységek teljesítménynövelésére szakosodott szolgáltatók azt ígérik és reklámozzák az emberi jóllétet előmozdító szolgáltatás-ként, hogy az agyhullámokra ható, veszélytelen technológiák (*Neurofeedback*) alkalmazása segítségével, az érintett agyi területek szükséges újrakondicionálásával, a *fokozott agyi teljesítmény* eredményeképpen jobbak lesznek a páciensek agyi képességei. Mégpedig az illeto *többlet szellemi erőfeszítése nélkül* (tanulás, ismétlés, memorizálás stb.), pusztán a fájdalommentes, non-invazív agystimuláció, az agyterületek műszeres tréningezése révén. Az energiát csupán abba fekteti a *neurofeedback* tréningeken résztvevő, hogy annak segítségével agyműködését – az elektromos hullámok jelezte agyi aktivitását harmonizálva – optimalizálja, és ezáltal mentális kapacitásait fokozva azokat növelje, sőt, maximális szintre hozza. Az idegrendszer szükséges területeken való újraszerveződésével, „újrahuzalozásával” az agyműködés optimalizációja és annak stabilizációja révén az érintett kliens fi-

gyelme, memóriája és egyéb szellemi teljesítőkéessége fokozódik. Ezáltal – nézetük szerint – a mentális és a szellemi egészsége, és ezáltal *emberi jólléte* erősödik, hiszen a kognitív idegtudományok képviselői szerint az agy annak központi szerve.

Figyelemre méltó, hogy a *neuroterápia* mellett, vagy olykor már helyette a ‘*neuroreguláció*’ fogalma jelenik meg, ami már nem is annyira a terápiára, hanem inkább az agyi tevékenységek újrászabályozása révén annak teljesítményfokozására enged sejtetni. Ez utóbbiban több a profit, hiszen a neuroterápiára szoruló betegek általában nem keresnek jól. Akik pedig gazdagok, azoknak állnak anyagi eszközök a rendelkezésükre, hogy még jobb teljesítményt nyújtó kezeléseket vessék alá magukat. E technológia révén elért csúcsteljesítmények vélhetően még tehetősebbé teszik ezt az elit réteget.

A terápiás orvoslás mellett az egészséges elmék agyi tevékenységeinek fokozása egyre szélesebb teret hódít meg, hiszen a majdnem a tökéletesig fokozható teljesítmény egyes szakmákban és munkakörökben, illetve elit rétegekben nemcsak elvárt, hanem szinte már kötelező is. A neurofeedback erre kiválóan alkalmas, hiszen viszonylag egyszerű és annak bizonyos módjait nézetünk szerint jó eséllyel a jövőben képzett és engedéllyel rendelkező trénerok, vagyis nem feltétlenül csak orvosi, pszichológiai vagy más egészségügyi egyetemi végzettséggel rendelkező szakszemélyzet lesz hivatva működtetni. Már is jó pénzért hirdetett neurofeedback tanfolyamokat is találunk a „Biofeedback Federation of Europe” honlapján, hiszen ilyen szolgáltatásokat egyre többen nyújtanak és vesznek igénybe szerte Európában, és most már hazánkban is.

E több mint hatvan éve alkalmazott eljárás célja tehát nem csupán az idegrendszeri és pszichiátriai, esetleg pszichés problémák tüneteinek kezelése, hanem az egészség és a jóllét fokozása, illetve az ember agyi tevékenységének javítása. Tudósok, menedzserek, atléták, egyetemisták, idősek, teljesen normális átlagemberek egyaránt a megcélzott célcsoportok között vannak, és nemcsak a neurológiai rendellenességektől szenvedő, illetve tanulási és viselkedésszabályozási nehézségekkel küzdő gyermekek (szülei) részéről várható egyre fokozódó érdeklődés a módszer iránt. A terápiás ok és a puszta sportbéli vagy akadémiai szférában való teljesítménynövelés céljai egymás mellett szerepelnek. A határt elmossa az a terminológiai gyakorlat is, hogy a képességfokozást, növelést (‘*enhancement*’) egyaránt használják az idegrendszeri és más pszichés eredetű betegek *norma alatti*, illetve *kóros* szintű teljesítményének javítására és az egészségesek kognitív képességeinek *teljesítményfokozására* is, ideértve profi élsportolók (pl. bokszolók, golfozók és gerelyvetők), valamint táncosok kreatív mentális képességeit is. Bárki igénybe veheti a neurofeedback eljárást, akinek pénze van rá.

Úgy véljük, hogy a *neurofeedback* normális személyeken való használatának alapjául álló koncepció, amely „mentális” jóllétnek tekinti az agyi funkciók fokozását, nem számol a minden emberben meglévő ’szellemi dimenzió’ más irányú természetével és működésével. Ez az ember életének egzisztenciális és értékalapú értelmét jeleníti meg a személy számára, amely más és több, mint az agy és mint az elme (‘*Mind*’). E kérdéskör azonban már egynémely területen felmerül a fokozott agyi képességek értékelésének bizonyos közösségi eseteiben, amelyek etikai és jogi értékeléseiben az élet értelmessége és emberi értékessége, az emberi méltóság és az abból fakadó méltányosság is fontos szerepet kapnak. Például kérdés, hogy a foglalkoztatási szférában díjazandó-e az agyi képességek fokozásával elért átlagon felüli többlet-teljesítmény? Ha igen, akkor mi a díjazandó elem benne? Továbbá,

kötelezővé tehető-e jogszerűen bizonyos munkakörök munkavállalói számára agyuk neurofokozása, vagy ennek hiányában többlet illetménnyel jutalmazható vagy jutalmazandó-e az így elért megnövelt munkateljesítmény? Egyáltalán, jogszerűen tehető-e különbség az önkéntesen „agytuningoltak” és a többi munkavállaló között? Mi úgy látjuk, hogy a *neurofeedback* normális személyek körében való alkalmazása már a transzhumán projekt elfogadásának első fontos lépését jelentheti. Aggasztó, hogy az UNESCO nemzetközi bioetikai bizottságának 2021-ben kelt jelentése melegen üdvözli a normálisan működő neurológiai kognitív, mentális és egyéb ilyen emberi jellegű képességek neurotechnikai fokozását. Érdemes emlékeztetni rá, hogy az UNESCO első általános igazgatóját, Julian Huxleyt a transzhumanista vallás megalapítójaként is ismerjük...

Neurotechnology Beyond Therapeutic Goals: The Neurolegal Risks of Brain-Computer Interfaces in Wellness

Keywords: neurofeedback, neuroregulation, brain tuning, consumer enhancement, mental well-being, cognitive freedom

There are many people around the world suffering from various brain, central nervous system, and mental-psychological disorders. Therefore, the goal is to provide them with assistance by advancing neurotechnological research, while ensuring that humanity avoids the dangers of transhumanist anthropology and especially the combination of neuroscience and artificial intelligence, which could lead to the takeover of control over human brains and the resulting situations of manipulation. The transhumanist utopia is, in fact, a naïve and optimistic misinterpretation of a dystopian scenario. The belief in 'technological salvation' can blind contemporary scientists to the danger of dehumanisation. Therefore, we must ensure that neurotechnological developments serve humanity and do not attempt to alter its nature. From this latter perspective, the hacking-like improvement of the most central aspects (or those considered as such) – that is, 'enhancement' – and particularly with regard to the brain, or 'brain tuning,' may represent the first dangerous step toward the realization of the transhumanist project. Some view the enhancement of the brain and mind as the positive ('right to something') aspect of cognitive freedom (as a right) – a 'human right' thereto. In this view, the individual decision to enhance brain capabilities is part of free self-determination and cognitive freedom, which cannot and must not be restricted externally. For through the right to independent thought, a person must necessarily be entitled to utilize the full spectrum of their mental abilities, thereby realising and unfolding the self.

The latest instrumental brain stimulation technologies ('neurofeedback') are already based on the brain's structural and functional plasticity – that is, its malleability ('neuroplasticity') – meaning that neurons can form new connections and reorganize neural pathways to improve brain function – are undoubtedly capable of enhancing normal brain activity. For this reason, certain service providers specializing in enhancing brain function performance promise and advertise, as a service promoting human well-being, that the use of safe technologies (neurofeedback), by reconditioning the relevant brain areas, improves cognitive abilities as a result of enhanced brain performance. And this is achieved without any additional mental effort on the part of the individual (such as learning, repetition, memorization, etc.), but solely through painless, non-invasive brain stimulation and the instrument-based training of brain areas. Participants in neurofeedback training invest their energy solely in using it to optimise their brain function – by harmonizing brain activity indicated by electrical brain waves – thereby enhancing and increasing their mental capacities, and even bringing them to a maximum level. Through the reorganization and 'rewiring' of the nervous system in the necessary areas, and by optimizing and stabilizing brain function, the client's attention, memory and other mental capabilities are enhanced. In their view, this strengthens one's mental and intellectual health – and thus one's overall well-being – since, according to experts in cognitive neuroscience, the brain is the central organ responsible for these aspects of human health.

It is noteworthy that, alongside neurotherapy – or sometimes even in its place – the concept of 'neuroregulation' has emerged, which suggests not so much a form of therapy as a means of enhancing brain performance through the re-regulation of brain activity. The latter is more profitable, as patients requiring neurotherapy generally have lower incomes. Those who are wealthy, however, have the financial means to undergo treatments that deliver even higher performance outcomes. The peak performance achieved through this technology is likely to make this elite group wealthier still.

In parallel with therapeutic medicine, the enhancement of brain activity in healthy individuals is gaining ground, as performance that can be boosted to near-perfection is not only expected but has become virtually mandatory in certain professions, job roles, and among elite circles. Neurofeedback is ideally suited for this purpose, as it is relatively simple, and in our view, certain methods may in the future be operated by trained and licensed trainers – that is, not necessarily only by professionals with medical, psychological, or other health-related degrees. We can already find neurofeedback courses advertised at a considerable price on the website of the Biofeedback Federation of Europe, as more and more people are offering and utilizing such services throughout Europe and now also in Hungary.

The aim of this method, which has been in use for more than sixty years, is therefore not merely to treat symptoms of neurological, psychiatric or psychological problems, but also to enhance health and well-being and improve brain function. Scientists, managers, athletes, university students, seniors and completely normal, average people are all among the target groups, and growing interest in the method is expected not only from children (and their parents) suffering from neurological disorders or struggling with learning and behavioural difficulties. Therapeutic reasons and the goals of improving performance in sport or academia coexist. The line is further blurred by the terminological practice of using the term 'enhancement' to describe both the improvement of subnormal or pathological performance in patients with neurological or other psychological conditions and the enhancement of cognitive abilities in healthy individuals, including professional elite athletes (such as boxers, golfers and javelin throwers), as well as the creative cognitive abilities of dancers. The neurofeedback procedure is accessible to anyone who can afford it.

We believe that the concept underlying the use of neurofeedback on healthy individuals – which regards the enhancement of brain functions as 'mental' well-being – does not sufficiently account for the distinct nature and functioning of the 'spiritual dimension' inherent in every human being. This represents the existential and value-based meaning of human life for the individual, which is different from and more than the brain and the mind. However, this issue has already arisen in certain areas regarding the evaluation of enhanced brain capabilities in specific societal contexts, where the meaning of life and its human value, human dignity and the fairness derived therefrom play an important role in ethical and legal assessments. For example, should above-average performance achieved through enhanced cognitive abilities be rewarded in the employment context? If so, what aspect of it should be rewarded? Furthermore, can neuroenhancement of the brain be legally mandated for employees in certain job roles, or, in the absence of such a mandate, may increased work performance achieved in this way be rewarded with additional compensation? Can a distinction even be legally made between those who have voluntarily undergone 'brain tuning' and other employees? We believe that the use of neurofeedback among persons without

medical indication could already represent the first significant step toward the acceptance of the transhumanist project. It is concerning that the 2021 report by UNESCO's International Bioethics Committee warmly welcomes the neurotechnological enhancement of normally functioning neurological, cognitive, mental, and other such human capabilities. It is worth recalling that UNESCO's first Director-General, Julian Huxley, is also known as the founder of the transhumanist religion.

A fogyasztó és a vállalkozás közös, etikai felelőssége az MI-k „korában”

Kulcsszavak: hermeneutika, etika, felelősségvállalás, fogalmi háló, oktatás

A kort, amelyben élünk, gyakran nevezzük – és nem kizárólag a tudományos élet berkein belül – az adatok, a mesterséges intelligenciák korának, valamint ember utáninak, vagyis poszthumánnak egyaránt. Ez önmagában egy hermeneutikai kakofónia, amely egyre inkább értelmezési káosszá kezd válni. Ennek következtében például egyre többet beszélünk úgy fogalmakról és eseményekről, mintha valóban értenénk is a kontextusaik sokaságát. Fogyasztóvédelmi szempontból mindez kifejezetten érdekes, ugyanakkor legalább ennyire veszélyes helyzetek sokaságát is megteremti. Gondoljunk itt arra, hogy az interneten elérhető áruházak túlnyomó többsége MI-alapú weboldalakat üzemeltet, amelyek legalább 80%-ban nem saját fejlesztések eredményeként működnek, hanem erre a piaci szegmensre specializálódott szoftverfejlesztő cégek termékeit vásárolják meg és igazítják, vagy igazítatják a saját maguk „arculatára”.

Mi következik/következhét ebből? Amennyiben a fogyasztó panasszal él, megnyílik a lehetőség a felelősség áthárítására vagy legalábbis annak kísérletére. Ezt jelzi, hogy az utóbbi két évben jelentősen megugrott az Európai Unióban az ilyen típusú jogesetek száma, hiszen az MI-k által menedzselte ügyfélszolgálatok és az itt vétett hibák úgynevezett humán oldali felelőssége egyre nehezebben azonosítható.

Hogyan „viselkedhet” ilyen helyzetben etikusan a piaci szereplő, illetve a fogyasztó? Leginkább úgy, ha folytonosan újra-gondolja és értelmezi a saját szerepét, és a digitális létszférában az algoritmikus intelligencia-imitátorok – több tanulmányunkban, így értelmezzük az MI-eket – pozícióját is folyamatosan monitorozza és korrigálja.

Ebből következően a szemünk láttára alakul ki egy új, etikai szempontból aktív perspektíva, ahol a fogyasztó kifejezetten aktív szereplővé léphet elő, kérheti és követelheti is, hogy számára folytonosan elérhetővé tegyék az ember-ember közötti kommunikáció megvalósulását. Erre rezonálva a vállalkozói szférának is nyitottá kell válnia a folytonos önreflexióra, mivel a mesterséges intelligenciák látszólagos kényelmet ugyan létrehozhatnak a virtuális térben, de a valós történések világában a virtuális szféra döntései gyakran teljesen más megvilágításba kerülnek. Úgy is fogalmazhatunk, folytonosan hatnak egymásra, ám ezek a hatások egyre kevésbé nyilvánvalóak, illetve a felelősség kérdése is egyre nehezebben állapítható meg. Már amennyiben ez egyáltalán megtehető.

Éppen ezért rendkívül fontosnak tartjuk, hogy a hermeneutika a vállalkozás, a mesterséges intelligenciák és – nem utolsósorban – a jog világában is hangsúlyos és elengedhetetlen szerephez jusson. Mert, mint látjuk, szabályozni szinte lehetetlen egy olyan létezésdimenziót, amelynek például a fogalmi és technológiai hálóját, valamint a különböző rendszerkomponensek egymásra hatását sem igazán tudjuk értelmezni.

Etikai értelemben újra kell értelmezni a felelősség kérdését, és ennek keretében a mesterséges intelligenciák használatát és használhatóságát mind a vállalkozás, mind pedig a fogyasztó oldaláról folytonosan vizsgálni kell. Mi több, az MI-k használatát oktatni is szükséges, tekintettel arra, hogy megvédeni csak úgy tudunk bármit vagy bárkit, ha abban a

folyamatban nem csupán passzív résztvevő a védelemre szoruló egyén, vagy az egyének csoportjai.

The Shared Ethical Responsibility of Consumers and Businesses in the “Age” of Artificial Intelligence

Keywords: hermeneutics, ethics, responsibility, conceptual network, education

The era in which we live is often described – not exclusively within academic discourse – as the age of data, artificial intelligence, and the post-human condition. This in itself constitutes a hermeneutical cacophony that is increasingly turning into an interpretive chaos. As a consequence, we increasingly speak about concepts and events as if we genuinely understood the multiplicity of their contexts. From a consumer protection perspective, all this is particularly intriguing, yet it simultaneously creates a multitude of equally dangerous situations. Consider, for instance, that the overwhelming majority of online stores operate AI-based websites, which in at least 80% of cases are not the result of proprietary development. Rather, businesses purchase products developed by software companies specializing in this market segment and adapt them – or have them adapted – to their own “brand identity.”

What follows, or may follow, from this? If a consumer files a complaint, the possibility arises – at least in principle – for the shifting of responsibility. In the past two years, the number of such legal cases has increased significantly within the European Union, as customer service systems managed by AI, and the errors committed therein, render the identification of so-called human responsibility increasingly difficult.

How can a market actor or a consumer behave ethically in such a situation? Primarily by continuously rethinking and reinterpreting their own role, while persistently monitoring and correcting the position of algorithmic intelligence imitators – our interpretative term for AI systems as developed in several of our studies – within the digital sphere of existence.

Consequently, a new active ethical perspective is emerging before our very eyes, in which the consumer can become an explicitly active agent, capable of requesting and even demanding the continuous availability of genuine human-to-human communication. In response to this, the business sector must also become open to continuous self-reflection. While artificial intelligence may create an apparent sense of convenience within the virtual sphere, decisions made in this domain often acquire entirely different “interpretive lens” in the realm of real-world events. These domains continuously influence one another; however, these effects are becoming increasingly less transparent, and the question of responsibility correspondingly more difficult to determine – if it can be determined at all.

For this reason, we consider it crucial that hermeneutics assume an essential role not only in the domain of business and artificial intelligence but also in the sphere of law. As we can observe, it is nearly impossible to regulate a dimension of existence whose conceptual and technological networks, as well as the interactions among its system components, we are not yet truly capable of interpreting.

From an ethical standpoint, the question of responsibility must be fundamentally redefined. Accordingly, the use and application of artificial intelligence must be continuously examined from both the perspective of businesses and that of consumers. Moreover, the use of AI must also be taught, given that we can only protect anything or anyone if those

in need of protection – whether individuals or groups – are not merely passive participants in that process.

A fogyasztóvédelmi igazgatás legújabb alakváltozásairól

Kulcsszavak: fogyasztóvédelem, fogyasztóvédelmi hatóság, szervezetrendszer, Nemzeti Kereskedelmi és Fogyasztóvédelmi Hatóság, fogyasztói jogvédelem, jogbiztonság

A fogyasztóvédelmi jog heterogén jellegéből fakad az a sajátosság, hogy a fogyasztók védelmének érdekében kitűzött célok elérése számos feladat- és hatáskör ellátását teszi szükségessé. Ennek eredményeképpen a magyar fogyasztóvédelmi intézményrendszer rendkívül differenciált, a hatáskörök számos szerv között oszlanak meg.⁸³ A fogyasztóvédelmi jellegű feladatokat ellátó állami szerveken kívül a hatályos szabályozás – a pluralitás elvének formális deklarálásával – a helyi önkormányzatok és a fogyasztói érdekvédelmet ellátó civil szervezetek szerepéről is rendelkezik. Jelen előadás az ágazat állami intézményrendszerében (közelebről az ún. általános hatáskörű fogyasztóvédelmi hatóságok körében) bekövetkezett főbb változ(tat)ásokat teszi vizsgálat tárgyává, amelyet alapvetően két szempont indokol. Egyrészt kiemelhető, hogy az államigazgatás központi és területi szintjén bekövetkezett szervezeti átalakítások nem hagyták változatlanul a fogyasztóvédelmi igazgatást, sőt a helyzet úgy áll, hogy kevés olyan ágazat létezik, ahol ekkora méreteket öltött volna az intézményrendszer változékonysága az elmúlt években. Másrészt szükséges azt is hozzátenni, hogy – a szervezeti átalakítások háttérében – meghúzódó koncepcionális eljárási reformtörekvések mellett a gazdasági szektor és a jog folytonos egymásra hatása mérőben új alapokra helyezte az ún. állami fogyasztóvédelem koordináta-rendszerét is.

A fogyasztóvédelem állami intézményrendszerében kiemelkedő szerepet töltenek be a fogyasztóvédelmi hatóságok, így az általános hatáskörű fogyasztóvédelmi hatóság(ok), a pénzügyi fogyasztóvédelmet napjainkban megvalósító Magyar Nemzeti Bank, a Gazdasági Versenyhivatal, valamint más, jogszabály által feljogosított ún. speciális fogyasztóvédelmi hatóságok. Az általános hatáskörű fogyasztóvédelmi hatóság működése nem érinti a más jogszabályban egyéb szervek számára biztosított fogyasztóvédelmi feladat- és hatásköröket. Itt csak utalni kívánunk rá, hogy elengedhetetlen az általános és a speciális hatáskörű fogyasztóvédelmi hatóságok együttműködése a hatékony fogyasztói jogérvényesítés érdekében. Tekintettel arra, hogy a fogyasztók számára nyújtott jogvédelem állami biztosítása már az állam keletkezésétől kezdődően a közhatalom gyakorlásának egyik alapvető funkciójaként fogható fel, az államok kénytelenek (voltak) kiépíteni a fent jelzett funkció ellátására hivatott intézményeket. Az is nyilvánvaló azonban, hogy eme állami intézményrendszer folyamatos változásban van, mivel idomulni kénytelen ahhoz a jogszabályi, gazdasági és technikai környezethez, amelynek keretei között szükséges a fogyasztók állami általi védelmét megvalósítani.

---

⁸³ Vö. Joó, I. & Szikora, V. (2010). A fogyasztóvédelem intézményrendszere. In Szikora, V. (szerk.), *Fogyasztóvédelmi Magánjog – Európai Kitekintéssel*. (p. 363). Debrecen, Fogyasztóvédők Magyarországi Egyesülete.

A fogyasztóvédelem állami intézményrendszerének struktúrájában lényeges változtatásokra került sor 2007-ben, amikor a Kormány a fogyasztóvédelem megerősítése, a fogyasztóvédelmi hatósági tevékenység célzottabbá és hatékonyabbá tétele, a fogyasztói érdekek érvényesülésének fokozott biztosítása, továbbá a fogyasztóvédelem széleskörű társadalmi alapokra helyezése érdekében elfogadta a III. középtávú fogyasztóvédelmi politikát meghatározó 1033/2007. (V. 23.) Korm. határozatot. A tisztességtelen piaci magatartások tilalmáról szóló irányelv implementálása során a jogalkotó válaszáért állt, mivel az új törvény hatálya alá tartozó magatartások tekintetében korábban a Gazdasági Versenyhivatal végzett felügyeleti tevékenységet. A megoldandó problémát az a tény jelentette, hogy a versenyhatóság feladata elsődlegesen a piac tisztasága feletti őrködés, és csak másodlagosan, e tevékenységén keresztül a fogyasztók védelme. Az érintett hatáskörök kizárólag a GVH-hoz történő telepítése – ahogy erre Fekete Orsolya is utal – aggályos lett volna abból a szempontból is, hogy a GVH, mint kizárólagos illetékességgel rendelkező autonóm jogállású központi szerv,⁸⁴ nem épül ki területi szinten, ezáltal e jogviták rendezése túl távol került volna az érintettektől. Világos volt azonban az is, hogy a versenyhatóságtól – annak kiforrott gyakorlata miatt – nem lett volna ésszerű a hatáskör elvonása. Mindezek folyamánként a jogalkotó hungarikumnak is beillő megoldással oldotta meg a kérdést úgy, hogy mind horizontálisan, mind vertikálisan tagolta a hatáskört. Így minden olyan ügyben a GVH jár el, amely érdemben érinti a gazdasági versenyt, míg a versenyt érdemben nem érintő eljárások az általa felügyelt szervek esetében a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéhez, míg minden más ügyben a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatósághoz kerültek.⁸⁵

A témánk szempontjából kardinális kérdés ezt követően sem került nyugvópontra. Az állami fogyasztóvédelem előtt álló kihívások és a közigazgatási szervezeti rendszerben bekövetkezett „szünni nem akaró” reformtörekvések napjainkban is permanens változást hoznak, amelynek legújabb kikristályosodása a Nemzeti Kereskedelmi és Fogyasztóvédelmi Hatóság intézményesítése. Az előadásban az általános fogyasztóvédelmi hatósági jogkört ellátó szerv metamorfózisát tekintem át a jelzett tendenciák fényében.

---

⁸⁴ Ld. a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (2) bekezdés e) pont.

⁸⁵ 2008. évi XLVII. törvény 10. § (1)–(3) bekezdés.

The Latest Transformations in Consumer Protection Administrative System

Keywords: consumer protection, consumer protection authority, institutional structure, National Trade and Consumer Protection Authority, consumer rights protection, legal certainty

The heterogeneous nature of consumer protection law gives rise to the peculiarity that achieving the objectives set for the protection of consumers necessitates the performance of a wide range of tasks and the exercise of various competences. As a result, the Hungarian consumer protection institutional system is highly differentiated, with competences divided amongst numerous bodies.⁸⁶ In addition to the state bodies performing consumer protection tasks, the current legislation – by formally declaring the principle of plurality – also provides for the role of local authorities and civil society organisations engaged in the protection of consumer interest. This study examines the major changes that have taken place within the sector's state institutional system (more specifically, among the so-called consumer protection authorities with general competence), which is justified by two main considerations. On the one hand, it is worth noting that the organisational restructuring at central and regional levels of public administration has not left consumer protection administration unchanged; indeed, there are few sectors where the institutional system has undergone such extensive changes in recent years. On the other hand, it must also be added that – alongside the conceptual procedural reform efforts underlying the organisational restructuring – the continuous interaction between the economic sector and the law has placed the so-called state consumer protection framework on an entirely new footing.

Within the state institutional framework of consumer protection, consumer protection authorities play a prominent role, including the consumer protection authority(ies) with general competence, the Hungarian National Bank, which currently performs financial consumer protection functions, the Hungarian Competition Authority, and other so-called special consumer protection authorities empowered by law. The operation of the consumer protection authority with general competence does not affect the consumer protection tasks and competences granted to other bodies under separate legislation. I would simply like to point out here that cooperation between consumer protection authorities with general and special jurisdiction is essential for the effective enforcement of consumer rights. Given that the state's provision of legal protection for consumers has been regarded as one of the fundamental functions of the exercise of public power since the very inception of the state, states have been (and are) compelled to establish institutions designed to fulfil the aforementioned function. It is also evident, however, that this system of state institutions is in a state of constant flux, as it is compelled to adapt to the legal, economic and technical environment within the framework of which the state must implement consumer protection.

Significant changes were made to the structure of the state institutional system for consumer protection in 2007, when the Government, with a view to strengthening consumer

---

⁸⁶ See Joó, I. & Szikora, V. (2010). The Institutional Framework of Consumer Protection. In Szikora, V. (ed.), *Private Law on Consumer Protection – With a European Perspective*. (p. 363). Debrecen, Hungarian Association of Consumer Protection.

protection, make the activities of consumer protection authorities more targeted and effective, ensure greater protection of consumer interests, and place consumer protection on a broad social footing, by adopting Government Resolution No. 1033/2007 (V. 23.), which sets out the third medium-term consumer protection policy. When implementing the Directive on the prohibition of unfair market practices, the legislator faced a dilemma, as the Hungarian Competition Authority had previously carried out supervisory activities in respect of the conduct falling within the scope of the new law. The problem to be resolved was that the competition authority's primary task is to safeguard the integrity of the market, and only secondarily, through this activity, to protect consumers. Assigning these competences exclusively to the GVH – as Orsolya Fekete also notes – would have been problematic from the perspective that the Hungarian Competition Authority, as a central body with autonomous legal status and exclusive jurisdiction⁸⁷, is not established at a regional level, thereby placing the resolution of these disputes too far removed from those concerned. It was also clear, however, that it would not have been reasonable to strip the competition authority of its competences, given its well-established practice. As a result of all this, the legislator resolved the issue with a solution that could be described as a Hungarian peculiarity, by dividing the jurisdiction both horizontally and vertically. Thus, the Hungarian Competition Authority handles all cases that substantially affect economic competition, whilst proceedings not substantially affecting competition involving bodies under its supervision are referred to the Hungarian Financial Supervisory Authority, and all other cases to the National Consumer Protection Authority.⁸⁸

The key issue from our perspective has not been resolved since then either. The challenges facing state consumer protection and the 'never-ending' reform efforts within the administrative system continue to bring about permanent change even today, the latest manifestation of which is the institutionalisation of the National Trade and Consumer Protection Authority. In this presentation, I will examine the metamorphosis of the body exercising general consumer protection competences in the light of the trends outlined.

---

⁸⁷ See in this regard Section 1(2)(e) of Act XLIII of 2010 on central administrative bodies and the legal status of members of the Government and state secretaries.

⁸⁸ Act XLVII of 2008, Section 10(1)-(3).

A hibás teljesítés és a közigazgatási jog a gyakorlatban

Kulcsszavak: kellékszavatosság, jótállás, fogyasztói többletvédelem, fogyasztóvédelmi hatósági és bírósági gyakorlat, *contra legem* jogszabály-alkalmazás, jogszabálmódosítások

A hibás teljesítés jogkövetkezményeinek fogyasztói többletvédelmi⁸⁹ szabályozásában – alanyi és tárgyi hatály, valamint határidő szempontjából is – az utóbbi egy évben szintén jelentős módosítások történtek, és mindez a közigazgatási jogtól sem független, amelyet a 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet⁹⁰ és a 19/2014. (IV. 29.) NGM rendelet⁹¹ rendelkezései is jól mutatnak.

A fogyasztói többletvédelem⁹² alanyi körének regulációjában (pl. a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvényben⁹³) is időnként – utóbbi időben élénkülő mértékben – felbukkanó változások, következtelenségek figyelhetők meg, amelyek alapján megállapítható, hogy e kérdéskör⁹⁴ sem veszítette aktualitását. A 2013. évi V. törvény⁹⁵ 6:157. § (3) bekezdése 2025. augusztus 22-i hatálybalépéssel tartalmazza, hogy e fejezet fogyasztóra vonatkozó rendelkezéseit a szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körén kívül eljáró, a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló törvény szerinti mikro-, kis- és középvállalkozásra is alkalmazni kell.⁹⁶ A 2025. évi LXVII. törvény 112. §-ához fűzött végső előterjesztői indokolás szerint: „Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése rögzíti, hogy »Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit.

⁸⁹ Ld. pl. Hámori, A. (2017). *Fogyasztóvédelem a jogágak tükrében I.* (pp. 30-34). Budapest, Budapesti Gazdasági Egyetem (ISBN 978-615-5607-30-1).

⁹⁰ 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet az egyes tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállásról (a továbbiakban: Korm. rendelet).

⁹¹ 19/2014. (IV. 29.) NGM rendelet a fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés keretében eladott dolgokra vonatkozó szavatossági és jótállási igények intézésének eljárási szabályairól (a továbbiakban: NGM rendelet).

⁹² Ld. pl. Hámori, A., Hamar, F., Neszmélyi, Gy. I. & Veres, Z. (szerk., 2025), *Fogyasztóvédelem – fogyasztóvédelmi jog.* (pp 409). Budapest, Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem [ISBN (print): 978-615-6886-12-5; ISBN (online): 978-615-6886-13-2; DOI: 10.29180/978-615-6886-13-2]; Hámori, A. (2016). A fogyasztók védelme a polgári jogban – különös tekintettel az új Ptk. rendelkezéseire. *Minőség és Megbízhatóság*, 50(50), 308-321.; Hámori, A. (2015). A fogyasztók védelme és az új Ptk. *Magyar Jog*, 62(5), 257-273.

⁹³ Ld. jelenleg 2. § 10. pontjában lévő „fogyasztó”-fogalom alakváltozásai.

⁹⁴ Ld. pl. Hámori, A. (2013). A nem természetes személy laikusok fogyasztói védelmének változásai (A „fogyasztó” fogalom változásai a magyar jogban – különös tekintettel az Fgytv.-re és az új Ptk.-ra). In Hamar, F. (szerk.), *Multidiszciplináris kihívások, Sokszinű válaszok.* (pp. 28-32). Budapest, Budapesti Gazdasági Főiskola (ISBN 978-963-7159-67-1); Hámori, A. (2012). A vállalkozások fogyasztói minősége. *Gazdaság és Jog*, 20(9), 8-11.; Hámori, A. (2012). A fogyasztó fogalom aktuális jogalkotási és jogalkalmazási dilemmái (Current dilemmas on the concept of consumer in legislation and law enforcement). *Agora*, (9), 45-64.; Hámori, A. (2009). A „fogyasztó”-fogalom „dilemmái” különös tekintettel az Fgytv. módosításában és az új Ptk.-javaslatban foglaltakra. *Magyar Jog*, 56(2), 88-97.

⁹⁵ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.).

⁹⁶ 2025. évi LXVII. törvény Magyarország versenyképességének javítása érdekében egyes törvények módosításáról 112. §, 263. § (9) bekezdés.

Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait«. Fontos tehát rögzíteni, hogy a kisebb vállalkozások esetén is biztosított legyen mindazon jogvédelem, ami a hagyományos értelemben vett természetes személy fogyasztókat is megilleti olyan ügyletek tekintetében, amikor üzleti tevékenységükön kívül járnak el. A szabályozás a vállalkozások közötti egyenlő versenyfeltételek megteremtését célozza. A mikro-, kis- és középvállalkozások jogvédelmének erősítése várhatóan javítja a szerződéses pozícióikat, és növeli a piaci kiszámíthatóságot. Ezáltal mérséklődhetnek a nagyobb vállalatokkal szembeni joghátrányok, amelyeket eddig a kisebb szereplők gyakran tapasztaltak. A fogyasztóvédelem kiterjesztése az érintett vállalkozások számára fokozza a gazdasági stabilitást, és megelőzheti azokat a piaci torzulásokat, amelyek az erőfölénnyel való visszaélésből fakadnak. A jogosultságok pontos körét a Kormány rendeletben fogja megalkotni.”⁹⁷

A Korm. rendelet 1. § (1)–(1a) bekezdése 2026. március 1-jei hatállyal kimondja: „(1) E rendelet szabályait *a*) a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) szerinti fogyasztó vagy *b*) a szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körén kívül eljáró mikro-, kis- és középvállalkozás [az *a*) és *b*) pont a továbbiakban együtt: fogyasztó] és vállalkozás közötti szerződés keretében eladott, a kötelező jótállás alá tartozó tartós fogyasztási cikkek termékcsoportjainak megnevezéséről szóló miniszteri rendeletben felsorolt új tartós fogyasztási cikkekre (a továbbiakban: fogyasztási cikk) vonatkozó jótállási kötelezettségre kell alkalmazni. (1a) A mikro-, kis- és középvállalkozás szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körén kívül jár el, ha a fogyasztási cikket a kereskedelemről szóló törvény szerinti kiskereskedelmi tevékenység keretében vásárolja meg, tekintet nélkül a fogyasztási cikk gazdasági tevékenységi körben való elszámolására.”⁹⁸

A Korm. rendelet 7. §-a szintén 2026. március 1-jei hatálybalépéssel – régi jogértelmezési, jogalkalmazási kérdést („azonnal” vagy miniszteri rendelet⁹⁹ szerinti „tizenöt napon belül” történő kicserélés a Korm. rendelet 7. §-ának tartalma)¹⁰⁰ eldöntve, a vállalkozás részére teljesítési határidőt megjelölve – rögzíti a következőket: „Ha a fogyasztó a fogyasztási cikk meghibásodása miatt, a vásárlástól, illetve az üzembe helyezéstől számított három munkanapon belül érvényesít csereigényt, a vállalkozás nem hivatkozhat a Ptk. 6:159. §

---

⁹⁷ Vö. pl. fentiekben hivatkozott vonatkozó jogirodalom, a hatályba nem lépett, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény megoldására – „5:33. § [A fogyasztói szerződés] (1) Fogyasztói szerződés jön létre, ha önálló foglalkozása vagy gazdasági tevékenysége körében eljáró személy fogyasztóval köt szerződést. (2) A törvénynek vagy a törvény felhatalmazása alapján más jogszabálynak a fogyasztói szerződésre irányadó szabályait – a törvény eltérő rendelkezése hiányában – alkalmazni kell arra a szerződésre is, amelyet a legalább középvállalkozásnak számító vállalkozás köt alapítvánnyal, egyesülettel, társasházzal vagy legfeljebb mikrovállalkozásnak minősülő vállalkozással.” – is kiterjedően.

⁹⁸ 415/2025. (XII. 23.) Korm. rendelet fogyasztóvédelmi tárgyú kormányrendeleteknek a magasabb szintű fogyasztóvédelmet célzó módosításáról 1. § (1)–(2) bekezdés, 17. § (2) bekezdés.

⁹⁹ 19/2014. (IV. 29.) NGM rendelet 5. §, korábban a fogyasztói szerződés keretében érvényesített szavatossági és jótállási igények intézéséről szóló 49/2003. (VII. 30.) GKM rendelet 4. § (2) bekezdés.

¹⁰⁰ Hámori, A. (2011). Kötelező jótállás – fogyasztóvédelem. *Gazdaság és Jog*, 19(6), 21-24. (vállalkozások sérelmére *contra legem* hatósági és bírósági gyakorlattal); legutóbb Hámori, A. (2025). A fogyasztói többletvédelem jelentősége, komplexitása, aktualitása. In Hámori, A., Hamar, F., Neszmélyi, Gy. I. & Veres, Z. (szerk., 2025) i. m. 20-21. (széttartó bírósági gyakorlattal).

(2) bekezdés a) pontja értelmében aránytalan többletköltségre, köteles a fogyasztási cikket nyolc napon belül kicserélni, feltéve, hogy a meghibásodás a rendeltetésszerű használatot akadályozza. Ha a fogyasztási cikk cseréjére nincs lehetőség, a vállalkozás köteles a jótállási jegyen, ennek hiányában a fogyasztó által bemutatott, a fogyasztási cikk ellenértékének megfizetését igazoló bizonylaton – az általános forgalmi adóról szóló törvény alapján kibocsátott számlán vagy nyugtán – feltüntetett vételárat a fogyasztó részére haladéktalanul visszatéríteni.”¹⁰¹

A Korm. rendelet 7/B. § (1)–(2) bekezdésének jelenleg hatályos szabályai szerint: „(1) A 3–7. §-ban foglalt rendelkezéseknek az 1. § (1) bekezdés a) pontja szerinti fogyasztóval szembeni megsértése esetén a fogyasztóvédelmi hatóság jár el a fogyasztóvédelemről szóló törvényben meghatározott szabályok szerint. (2) Az (1) bekezdésben megjelölt rendelkezések a fogyasztóvédelemről szóló törvény alkalmazásában fogyasztóvédelmi rendelkezések.”¹⁰²

Az NGM rendelet 8. § (1)–(2) bekezdése alapján: „(1) A 4–7. §-ban foglalt rendelkezések megsértése esetén a fogyasztóvédelmi hatóság jár el a fogyasztóvédelemről szóló törvényben meghatározott szabályok szerint. (2) Az (1) bekezdésben megjelölt rendelkezések a fogyasztóvédelemről szóló törvény alkalmazásában fogyasztóvédelmi rendelkezések.”

A fentiek alapján is látható, hogy a hibás teljesítés fogyasztói többletvédelmi jogkövetkezményei közigazgatási jogi szempontból is érintettek.¹⁰³ E körben különösen figyelemre érdemes az NGM rendelet 5. §-ának – véleményem szerint – vállalkozásbarát módosítása, amelyet hatósági gyakorlatot kifogásoló – fogyasztók sérelmére *contra legem*nek tartott – jogirodalmi reflexió előzött meg.¹⁰⁴ A szabályozó a jogsértő, az NGM rendelet 5. §-a szerinti „legfeljebb” szót fogyasztók sérelmére figyelmen kívül hagyó hatósági gyakorlatot azzal szüntette meg, hogy az NGM rendelet 5. §-át 2021. január 1-jei hatálybalépéssel egészítette második és harmadik mondatral; eszerint: „A vállalkozásnak törekednie kell arra, hogy a kijavítást vagy kicserélést legfeljebb tizenöt napon belül elvégezze. Ha a kijavítás vagy a kicserélés időtartama a tizenöt napot meghaladja, akkor a vállalkozás a fogyasztót tájékoztatni köteles a kijavítás vagy a csere várható időtartamáról. A tájékoztatás a fogyasztó előzetes hozzájárulása esetén, elektronikus úton vagy a fogyasztó általi átvétel igazolására alkalmas más módon történik.”¹⁰⁵ Ehhez hozzájött a Korm. rendelet 5. § (5)–(8) bekezdésének ugyancsak vállalkozásbarát lazítása, a maga korrekcióival együtt [ld. (6) bekezdés első mondat: „Ha az e rendeletben meghatározott jótállási időtartam alatt a fogyasztási cikk három alkalommal történő kijavítást követően ismét meghibásodik, – a fogyasztó eltérő rendelkezése hiányában – a vállalkozás köteles a fogyasztási cikket nyolc napon belül kicserélni.”], amely a magasabb rangú Ptk.-szabályozással, a Ptk.-szabályozás bírói gyakorlatával, jogtudományi álláspontjával is szembe megy, ezért azzal ellentétesnek

¹⁰¹ 415/2025. (XII. 23.) Korm. rendelet 3. §, 17. § (2) bekezdés.

¹⁰² 415/2025. (XII. 23.) Korm. rendelet 4. § g) pont, 17. § (2) bekezdés.

¹⁰³ Ld. pl. Hámori, A. (2017). A fogyasztó szavatossági és jótállási igénye. *Gazdaság és Jog*, 25(12), 21-23.; Kúria Kfv.IV.37.734/2024/6. sz., 2025. január 21-i ítélet.

¹⁰⁴ Hámori, A. (2019). A fogyasztói szavatossági és jótállási igények intézésének szabályozása és gyakorlata. *Magyar Jog*, 66(4), 212-219.; Hámori, A. (2018, 2019). Fogyasztói jogok érvényesülése hatósági eljárásban 1-2. *Jura*, 24(2), 378-393., 25(1), 271-292.

¹⁰⁵ 18/2020. (VI. 12.) ITM rendelet 1. §, 8. §.

tekinthető. A gyengébb fél – az európai uniós és a tagállami küzdelemben – ezúttal is el-
esett, miközben egyébként a fogyasztó és fogyasztó, valamint a vállalkozás és vállalkozás
közötti szerződés esetén érvényesülhet a Ptk. 6:159. § (2) bekezdés a) pontja szerinti bevett
értelmezés, amely szerint „a kijavításra általában nagy értékű, a kicserélésre pedig viszony-
lag kisebb értékű dolgok esetében kerüljön sor”.¹⁰⁶ Az is megemlítenő, hogy az NGM
rendelet tárgyi hatálya [ld. 1. § (1) bekezdés] szélesebb, mint a Korm. rendeleté [ld. 1. § (1)
bekezdés¹⁰⁷], azaz az NGM rendelet 5. §-ának idézett vállalkozásbarát szabályozásánál
fogva, ha az adott cikk nem tartozik a Korm. rendelet hatálya alá, akkor a fogyasztó a vál-
lalkozással szemben beérheti egy tájékoztatással, illetve a Ptk. szerinti védelemmel, amely
akkor a fogyasztó számára akár kedvezőbb is lehetne, ha nem kellene pereskednie, végülis
a Korm. rendelet vállalkozásbarát módosítása ezt kívánja megelőzni, fogyasztók számára
hátrányos kompromisszummal.

Ezért a 2025-ben megjelent könyvünk¹⁰⁸ – például a Korm. rendelet és az NGM rendelet
tekintetében előrelépésekről is szóló – I. Fejezetében megfogalmazott álláspontot ismétél-
jük: „[...] az is érzékelhető, hogy a piac, a belső piac, a gazdaság befolyásos professzionális
szereplőinek köre – olykor a környezetvédelemre is hivatkozva, véleményem szerint pél-
dával a hibás teljesítés szabályozásán belül is (ld. pl. csekély, kisebb értékű dolgok esetében
is – aránytalanul – előtérbe helyezik a kijavítást a kicseréléssel szemben, noha a fogyasztó
nem javítgatott, javítandó dolog szolgáltatására, nem javítgatásra szerződött, és így a gyár-
tótakat sem »ösztönzik« kellőképpen a hibátlan teljesítésre, a megfelelő minőségű áruk gyár-
tására, forgalmazására)¹⁰⁹ – nem ritkán maga alá gyűri a fogyasztókat, a fogyasztóvédel-
met.”¹¹⁰

---

¹⁰⁶ Ld. pl. Hámori, 2025, pp. 20-21. (idézve: Pfv.VII.20.429/2010/7. sz. ítélet).

¹⁰⁷ Ld. 10/2024. (VI. 28.) IM rendelet a kötelező jótállás alá tartozó tartós fogyasztási cikkek körének meg-
határozásáról.

¹⁰⁸ Hámori, A., Hamar, F., Neszmélyi, Gy. I. & Veres, Z. (szerk.), 2025, pp. 409.

¹⁰⁹ „Vö. pl. Ptk. 6:159. § (2)–(2a) bekezdés, az egyes tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállás-
ról szóló 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet 5. § (5)–(8) bekezdés [vö. pl. 270/2020. (VI. 12.) Korm. rendelet
végső előterjesztői indokolása, Indokolások Tára 2020/73.; 18/2020. (VI. 12.) ITM rendelet végső előterjeszt-
ői indokolása, Indokolások Tára 2020/73.; 93/2024. (IV. 23.) Korm. rendelet végső előterjesztői indokolása,
Indokolások Tára 2024/38.; Hajnal, 2020b, pp. 9-11.; Hámori, 2021, pp. 82-83.; Orosz, 2022, pp. 161-163.,
168-169.]; Vékás, 2024. Fazekas Judit írja: „A R2R irányelvjavaslat a fenntartható fogyasztás és zöld átállás
előmozdítása érdekében módosítja az SGD irányelvet, és főszabályként megszünteti a fogyasztói adásvételek
esetében a kijavítás és csere közötti választás lehetőségét. Az R2R 12. cikke úgy rendelkezik, hogy ameny-
nyiben a csere legalább akkora költséggel jár, mint a kijavítás, az eladó megjavítja az árut annak szerződés-
szerűvé tétele érdekében. Ez azt eredményezi, hogy a fogyasztó választási joga az *in natura* jogorvoslatok
esetében korlátozottá válik, mert csak akkor választhatja a cserét, ha az kisebb költséggel jár, mint a kijavítás
költsége. Az SGD módosítása ilyen formán visszalépést jelent a korábban megszerzett hibás teljesítési fo-
gyasztói jogorvoslati jogokból.” (Fazekas, 2024, p. 40.) „A hibás teljesítési irányelv módosítása esetében
ugyanakkor le kell szögezni, hogy jelentős változást fog eredményezni kellékszavatossági jogok tekintetében
azzal, hogy az *in natura* kellékszavatossági jogok körében elsődlegessé teszi a kijavítást. A fogyasztók a
kijavítás és csere közül csak akkor választhatják majd a cserét, ha annak költsége kisebb, mint a kijavításé.”
(Fazekas, 2024, p. 41.). Ld. még pl. Kozák, 2024; Papp, 2024, p. 222.”

¹¹⁰ Hámori, 2025, p. 27.

2025-ben, egyebek mellett a következőket is rögzítettük: „[...] a szabályozásnak a fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés esetében a fogyasztó számára kedvezőbbnek kellene lennie, e helyett a Korm. r. 5. § (5)–(8) bekezdése szerinti szabályozás a Ptk. 6:159. § (2) bekezdés *a*) pontja szerinti általános (fogyasztó és fogyasztó, illetve vállalkozás és vállalkozás közötti szerződés esete szerinti) szabályozáshoz képest is kedvezőtlenebb, hátrányosabb a fogyasztó számára; a Korm. r. 5. §-a szerinti szabályozásban a fogyasztó számára biztosítani kellene azt, hogy a vállalkozással szemben az első hibajelentkezés alkalmával is választható a kicserélés, minimum azon feltételek mellett, amelyek a Ptk. 6:159. § (2) bekezdés *a*) pontjában szerepelnek (vö. pl. Korm. r. 7. §); az NGMr. 5. §-ában be kellene iktatni egy – további tizenöt napos – teljesítési határidőt, amelynek eredménytelen elteltét követően a fogyasztó elállhatna a szerződéstől – ez a fogyasztók számára érdemi, hatékony védelmet jelentene a vállalkozásokkal szemben.”¹¹¹

---

¹¹¹ Hámori, 2025, pp. 32-33.

Lack of Conformity and Administrative Law in Practice

Keywords: legal guarantee (warranty), commercial guarantee, enhanced consumer protection, administrative and judicial practice in consumer protection, *contra legem* application of law, legislative amendments

Significant amendments have also been introduced over the past year to the consumer-protection rules governing¹¹² the legal consequences of lack of conformity – affecting both their personal and material scope of application, as well as applicable time limits. These developments are also relevant from an administrative law perspective, as is clearly demonstrated by the provisions of Government Decree 151/2003 (IX. 22.)¹¹³ and NGM Decree 19/2014 (IV. 29.).¹¹⁴

Changes and regulatory fluctuations can also be observed in the regulation of the personal scope of enhanced consumer protection rules¹¹⁵ (e.g., in Act CLV of 1997 on Consumer Protection¹¹⁶), appearing periodically, with increasing frequency in recent years, indicating that this issue has not lost its relevance.¹¹⁷ Section 6:157(3) of Act V of 2013,¹¹⁸ entering into force on 22 August 2025, provides that the provisions of this chapter concerning consumers shall also apply to micro, small and medium-sized enterprises, as defined by the Act on Small and Medium-Sized Enterprises and the Support of their Development, when such enterprises act outside their professional or business activity.¹¹⁹ According to the final explanatory memorandum attached to Section 112 of Act LXVII of 2025: “Article M(2) of the Fundamental Law stipulates that ‘Hungary shall ensure the conditions for fair economic

---

¹¹² See, for example, Hámori, A. (2017). *Consumer Protection in the Mirror of Branches of Law I.* (pp. 30–34). Budapest: Budapest Business School. (ISBN 978-615-5607-30-1).

¹¹³ Government Decree No. 151/2003 (IX. 22.) on mandatory warranties for certain durable consumer goods (hereinafter: the Government Decree).

¹¹⁴ NGM Decree No. 19/2014 (IV. 29.) on the procedural rules for handling warranty and guarantee claims relating to goods sold under contracts between consumers and businesses (hereinafter: the NGM Decree).

¹¹⁵ Hámori, A., Hamar, F., Neszmélyi, Gy. I., & Veres, Z. (eds.) (2025). *Fogyasztóvédelem – fogyasztóvédelmi jog* [Consumer protection – consumer protection law] (pp. 409). Budapest: Budapest University of Economics and Business. ISBN (print): 978-615-6886-12-5; ISBN (online): 978-615-6886-13-2; DOI: 10.29180/978-615-6886-13-2.; Hámori, A. (2016). Consumer protection in civil law – with special regard to the provisions of the new Civil Code. *Minőség és Megbízhatóság*, 50(50), 308–321.; Hámori, A. (2015). Consumer protection and the new Civil Code. *Magyar Jog*, 62(5), 257–273.

¹¹⁶ See the morphological variants of the term ‘consumer’ currently set out in Section 2(10).

¹¹⁷ Hámori, A. (2013). Changes in the consumer protection of non-natural person laypersons (Changes in the concept of “consumer” in Hungarian law – with special regard to the Consumer Protection Act and the new Civil Code). In F. Hamar (ed.), *Multidisciplinary Challenges, Diverse Responses* (pp. 28–32). Budapest: Budapest Business School. ISBN 978-963-7159-67-1.; Hámori, A. (2012). The consumer status of undertakings. *Gazdaság és Jog*, 20(9), 8–11.; Hámori, A. (2012). Current legislative and law enforcement dilemmas concerning the concept of consumer (*Current dilemmas on the concept of consumer in legislation and law enforcement*). *Agora*, (9), 45–64.; Hámori, A. (2009). The “dilemmas” of the concept of “consumer” with special regard to the amendments to the Consumer Protection Act and the new draft Civil Code. *Magyar Jog*, 56(2), 88–97.

¹¹⁸ Act V of 2013 on the Civil Code (hereinafter: the Civil Code).

¹¹⁹ Act LXVII of 2025 on the Amendment of Certain Laws for the Purpose of Improving Hungary’s Competitiveness, Sections 112 and 263(9).

competition. Hungary shall act against the abuse of a dominant position and shall protect the rights of consumers.’ It is therefore important to establish that, in the case of smaller enterprises as well, all legal protections afforded to consumers in the traditional sense (i.e. natural persons) are ensured in respect of transactions where they act outside their business activities. The regulation aims to create equal conditions of competition between undertakings. Strengthening the legal protection of micro, small and medium-sized enterprises is expected to improve their contractual position and increase market predictability. This may reduce the legal disadvantages vis-à-vis larger companies, which smaller actors have often experienced. Extending consumer protection to the undertakings concerned enhances economic stability and may prevent market distortions arising from the abuse of dominant position. The precise scope of the rights concerned will be defined by a government decree.”¹²⁰

Section 1(1)–(1a) of the Government Decree, effective 1 March 2026, provides as follows: „(1) The provisions of this Decree shall apply to the warranty obligations concerning new durable consumer goods (hereinafter: consumer goods) listed in the ministerial decree specifying the product groups of durable consumer goods subject to mandatory warranty, sold under a contract between: *a*) a consumer within the meaning of Act V of 2013 on the Civil Code (hereinafter: Civil Code); or *b*) a micro, small, or medium-sized enterprise acting outside the scope of its profession, independent occupation, or business activity [subsections *a*) and *b*) hereinafter collectively: consumer] and an enterprise. (1a) A micro, small, or medium-sized enterprise acts outside the scope of its profession, independent occupation, or business activity if it purchases the consumer goods within the framework of retail trade under the Act on Trade, irrespective of the accounting of the consumer goods within its economic activity.”¹²¹

Section 7 of the Government Decree, also effective 1 March 2026 – resolving a longstanding issue of legal interpretation and application (whether replacement must occur ‘immediately’ or ‘within fifteen days’ under the ministerial decree,¹²² as provided in Section 7 of the Government Decree),¹²³ and specifying a performance deadline for the enterprise – provides as follows: „If the consumer asserts a claim for replacement due to a

---

¹²⁰ Cf., for example, the relevant legal literature cited above, with reference to the solution under the not-yet-in-force Act CXX of 2009 on the Civil Code – „Section 5:33 [Consumer Contract] (1) A consumer contract is concluded if a person acting in the course of his or her independent occupation or economic activity enters into a contract with a consumer. (2) The provisions of this Act, or of other legislation based on the authorization of this Act, applicable to consumer contracts – unless otherwise provided by the Act – shall also apply to a contract concluded by an enterprise qualifying at least as a medium-sized enterprise with a foundation, association, condominium, or an enterprise qualifying at most as a microenterprise.” – *mutatis mutandis*.

¹²¹ Government Decree No. 415/2025 (23 December) on the Amendment of Government Decrees on Consumer Protection Aimed at Enhancing Higher-Level Consumer Protection, Sections 1(1)–(2) and 17(2).

¹²² Section 5 of Government Decree No. 19/2014 (29 April) of the Ministry of National Economy, formerly Section 4(2) of Government Decree No. 49/2003 (30 July) of the Ministry of Economy and Transport on the Administration of Warranty and Guarantee Claims Asserted under Consumer Contracts.

¹²³ Hámori, A. (2011). Mandatory warranty – consumer protection. *Gazdaság és Jog*, 19(6), 21–24. (Administrative and judicial practice contra legem to the detriment of enterprises).; most recently Hámori, A. (2025). The significance, complexity, and relevance of enhanced consumer protection. In Hámori, A., Hamar, F., Neszmélyi, Gy. I., & Veres, Z. (Eds.), *i.m.* (pp. 20–21). (Divergent judicial practice).

defect in the consumer goods within three working days from the date of purchase or installation, the enterprise may not invoke disproportionate additional costs under Section 6:159(2)(a) of the Civil Code and is obliged to replace the consumer goods within eight days, provided that the defect prevents normal use. If replacement of the consumer goods is not possible, the enterprise is obliged to refund the consumer without delay the purchase price indicated on the warranty certificate, or, in the absence of such certificate, on a document presented by the consumer evidencing payment of the consideration for the consumer goods – such as an invoice or receipt issued under the Act on Value Added Tax.”¹²⁴

According to the currently applicable provisions of Section 7/B(1)–(2) of the Government Decree: „(1) In the event of a violation of the provisions set out in Sections 3–7 against a consumer within the meaning of Section 1(1)(a), the consumer protection authority shall act in accordance with the rules laid down in the Act on Consumer Protection. (2) The provisions referred to in paragraph (1) shall be considered consumer protection provisions for the purposes of the Act on Consumer Protection.”¹²⁵

Pursuant to Sections 8(1)–(2) of the Ministry of National Economy Decree: „(1) In the event of a violation of the provisions set out in Sections 4–7, the consumer protection authority shall act in accordance with the rules established in the Act on Consumer Protection. (2) The provisions referred to in paragraph (1) shall be considered consumer protection provisions for the purposes of applying the Act on Consumer Protection.”

As demonstrated above, the consumer protection law consequences of defective performance are also relevant from an administrative law perspective.¹²⁶ In this context, particular attention should be paid, in my view, to the business-friendly amendment of Section 5 of the Ministry of National Economy Decree, which was preceded by a legal scholarship criticizing administrative practice that had been considered *contra legem* in legal scholarship to the detriment of consumers.¹²⁷ The regulator addressed the practice that disregarded the term “at most” under Section 5 of the Decree – thereby harming consumers – by supplementing Section 5 with a second and third sentence, effective 1 January 2021, stating as follows: „The enterprise shall strive to complete the repair or replacement within fifteen days at the latest. If the duration of the repair or replacement exceeds fifteen days, the enterprise shall inform the consumer of the expected duration of the repair or replacement. Such information may be provided electronically or by any other means suitable for evidencing receipt by the consumer, subject to the consumer’s prior consent.”¹²⁸ This was further complemented by the further business-friendly relaxation in Sections 5(5)–(8) of the Government Decree, with its own adjustments [see first sentence of paragraph (6): “If, during the warranty period specified in this Decree, the consumer goods malfunction again after three repair attempts – unless the consumer agrees otherwise – the enterprise shall

---

¹²⁴ Sections 3 and 17(2) of Government Decree No. 415/2025 (23 December).

¹²⁵ Section 4(g) and Section 17(2) of Government Decree No. 415/2025 (23 December).

¹²⁶ Hámori, A. (2017). The consumer’s warranty and guarantee claims. *Gazdaság és Jog*, 25(12), 21–23.; Kúria (Hungary), judgment of 21 January 2025, case No. Kfv.IV.37.734/2024/6.

¹²⁷ Hámori, A. (2019). Regulation and practice of handling consumer warranty and guarantee claims. *Magyar Jog*, 66(4), 212–219.; Hámori, A. (2018–2019). Enforcement of consumer rights in administrative proceedings, Parts 1–2. *Jura*, 24(2), 378–393; 25(1), 271–292.

¹²⁸ Sections 1 and 8 of Ministry of Innovation and Technology Decree No. 18/2020 (12 June).

replace the consumer goods within eight days.”], which is inconsistent with higher-ranking Civil Code provisions, established judicial practice interpreting the Civil Code, and legal scholarship. The weaker party is again placed at disadvantage within both European Union and national legal frameworks, even though the established interpretation under Section 6:159(2)(a) of the Civil Code can otherwise apply in contracts between consumer and consumer, or enterprise and enterprise, under which higher-value goods should generally be repaired, whereas lower-value goods should be replaced.¹²⁹ It is also worth noting that the material scope of the Ministry of National Economy Decree [see Section 1(1)] is broader than that of the Government Decree [see Section 1(1)¹³⁰], meaning that under the enterprise-friendly provisions of Section 5 of the Ministry of National Economy Decree, if a particular item does not fall under the scope of the Government Decree, the consumer may rely solely on information obligations or protection under the Civil Code, which could be more favourable to the consumer if litigation were not required. Ultimately, the enterprise-friendly amendment of the Government Decree pre-empts this possibility, resulting in a compromise that is disadvantageous for consumers.

Therefore, we reiterate the position formulated in Chapter I of our book published in 2025¹³¹ – which also addresses, for example, progress regarding the Government Decree and the Ministry of National Economy Decree – as follows: „It can also be observed that the market, the internal market, and the circle of influential professional market actors in the economy – sometimes invoking environmental protection as well – in my view, for example, within the regulation of defective performance (see, for instance, that even in the case of minor or lower-value items, repair is disproportionately prioritized over replacement, although the consumer did not contract for repeated repairs but for a service of a functioning item, and thus manufacturers are not sufficiently ‘incentivised’ to deliver

---

¹²⁹ Cf., for example, Hámori (2025, pp. 20–21), cited in: Pfv.VII.20.429/2010/7. Supreme Court decision.

¹³⁰ Cf. Ministry of Interior Decree No. 10/2024 (28 June) on the Definition of Durable Consumer Goods Subject to Mandatory Warranty.

¹³¹ Hámori, A., Hamar, F., Neszmélyi, Gy. I., & Veres, Z. (Eds.), 2025, p. 409.

flawless performance and to produce and distribute goods of appropriate quality)¹³² – frequently subjugates consumers and consumer protection itself.”¹³³

Among other points, we also recorded the following: “[...] the regulation concerning contracts between consumers and businesses should be more favourable to the consumer. Instead, the regulation set out in Sections 5 (5)–(8) of the Government Decree is less favourable to the consumer compared to the general rules under Section 6:159 (2)(a) of the Civil Code, which apply to contracts between consumers or between businesses. Under the regulation in Section 5 of the Government Decree, consumers should be granted the option to choose replacement already upon the first notification of a defect, at least under the conditions set out in Section 6:159 (2)(a) of the Civil Code (cf., e.g., Section 7 of the Government Decree). Moreover, Section 5 of the NGMr. should include an additional – fifteen-day – performance period for performance, after which the consumer would be entitled to withdraw from the contract if the issue is not resolved. This would provide substantive and effective protection for consumers vis-à-vis businesses.”¹³⁴

---

¹³² Cf., for example, Sections 6:159(2)–(2a) of the Civil Code, Section 5(5)–(8) of Government Decree No. 151/2003 (22 September) on Mandatory Warranty for Individual Durable Consumer Goods [cf., for example, the final explanatory memorandum of Government Decree No. 270/2020 (12 June), *Indokolások Tára* 2020/73; the final explanatory memorandum of Ministry of Innovation and Technology Decree No. 18/2020 (12 June), *Indokolások Tára* 2020/73; the final explanatory memorandum of Government Decree No. 93/2024 (23 April), *Indokolások Tára* 2024/38; Hajnal, 2020b, pp. 9–11; Hámori, 2021, pp. 82–83; Orosz, 2022, pp. 161–163, 168–169]; Vékás, 2024. As Judit Fazekas writes: "The R2R draft directive, in order to promote sustainable consumption and the green transition, amends the SGD directive and, as a general rule, removes the possibility of choosing between repair and replacement in consumer sales. Article 12 of the R2R provides that where replacement would involve at least the same cost as repair, the seller shall repair the goods to bring them into conformity with the contract. This results in the consumer's choice being limited in in natura remedies, as they may only choose replacement if it incurs lower costs than repair. In this form, the amendment of the SGD represents a regression from previously acquired consumer remedies for defective performance." (Fazekas, 2024, p. 40.) "In the case of the defective performance directive amendment, it must also be stated that it will result in significant changes with respect to warranty rights by prioritizing repair within in natura warranty remedies. Consumers will be able to choose replacement over repair only if its cost is lower than that of repair." (Fazekas, 2024, p. 41.) Cf. also Kozák, 2024; Papp, 2024, p. 222.

¹³³ Hámori, 2025, p. 27.

¹³⁴ Hámori (2025), pp. 32–33.

BGE
BUDAPESTI
GAZDASÁGTUDOMÁNYI
EGYETEM

ISBN 978-615-6886-31-6 (print)

ISBN 978-615-6886-32-3 (online)